

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

**Solidaritat directa com a eina de
transformació social:
el cas d'*Exarcheia***

Gemma Teixidó Gràcia
Tutoritzat per Cristina López Villanueva
Grau de Sociologia
Juny 2017

Treball final de Grau de Sociologia

Universitat de Barcelona

Solidaritat directa com a eina de transformació social: el cas d'*Exarcheia*

Resum:

Des de març del 2015, més de 60.000 persones que fugen de zones en guerra romanen en territori grec davant la impossibilitat de continuar la seua travessia cap a Europa. Els governs europeus han adoptat una política de securització de les fronteres i han distribuït a totes aquestes persones refugiades en camps militars repartits per tot el país. Davant d'aquesta situació, els moviments socials, tant locals com internacionals, s'han organitzat de manera horitzontal i autònoma per proporcionar allotjament digne en immobles okupats a més d'un miler i mig de persones en el cèntric barri atenenc d'*Exarcheia*. El present treball neix amb la voluntat d'analitzar la xarxa de solidaritat amb les refugiades que ha sorgit en aquest barri i les seues potencialitats cap a un canvi social real. Mitjançant l'anàlisi de diversos projectes autogestionats integrants de la xarxa, es destacarà la importància de l'acció col·lectiva i col·laborativa tant a l'hora d'abordar la problemàtica de la integració social de les refugiades i les migrants com per combatre els conflictes urbans que el capitalisme global genera.

Paraules clau: Moviments socials / Auto-organització / Solidaritat directa / Refugiades / Acció col·lectiva / Ajuda mútua

Abstract:

Since march of 2015, more than 60,000 people, that flee from the war, remain in greek territory. European governments have adopted a policy of securitization of the borders and have distributed all these refugees in military camps all over the country. In this situation, social movements, both local and international, have been organized horizontally and autonomously to provide dignifying housing in squatted buildings to more than one thousand people in the central athenian neighborhood of *Exarcheia*. This research is intended to analyze the network of solidarity with the refugees that has emerged in this neighborhood and its potential for a real social change. Through the analysis of some self-organized projects that are part of the network, will stand out the importance of collaborative and collective action both in tackling the problems of the social integration of refugees and migrants as to fight against the urban conflicts that global capitalism creates.

Key words: Social movements / Self-organization / Direct solidarity / Refugees / Collective action

Índex

I. Introducció.....	5
II. Metodologia.....	8
III. Estudi bibliogràfic: Nous moviments socials i ajuda mútua.....	10
<i>Exarcheia</i> , centre neuràlgic dels moviments socials grecs.	10
Societat civil i societat civil global	12
La ajuda mútua en la societat contemporània	15
Política antipolítica.....	16
Moviments socials transnacionals i el moviment per la justícia global.....	17
Governança i Desobediència Civil	18
IV. <i>Exarcheia</i> , un estudi de cas.....	20
1. Anàlisi dels diferents projectes.....	21
1.1 <i>City Plaza</i>	21
1.2 <i>Jasmina School</i>	25
1.3 <i>Khora Community</i>	27
1.4 <i>Magatzem Elliniko</i>	31
2. Anàlisi comparativa i interpretativa dels projectes estudiats.....	33
2.1 Espais que ocupen	33
2.2 Capacitat d'allotjament.....	34
2.3 Estructura organitzativa	35
2.3 Activitats diàries.....	35
2.4 Finançament.....	36
2.5 Coordinació en xarxa	37
2.6 Punts forts i punts febles de la xarxa	37
2.7 Criminalització i repressió de la solidaritat	38
2.8 Interrelació dels projectes	39
V. Conclusions	41
VI. Bibliografia	46
VII. Annexos	49
Entrevista Helena Gotwald. 28/03/2017.....	49
Entrevista Lluís Elias. 16/03/2017	53
Entrevista Lucy Peschke 23/03/2017.....	58
Entrevista S.C. 3/04/2017	61
Entrevista Pavlos 27/03/2017	66

I. Introducció

Són temps convulsos per Grècia. Sumat a la greu crisi política, econòmica i social que el país hel·lènic sofreix fa anys, des de març del 2015 hi han quedat atrapades unes 62.000¹ persones que fugen de zones en conflicte. Davant d'aquesta situació els governs europeus, enlloc de proporcionar vies legals i segures d'arribada per a totes aquestes persones, s'han centrat cada vegada més en la securització de les fronteres i en intentar aturar el flux de migrants. Al març de 2016, es va firmar el famós pacte entre la UE i Turquia (anomenat el pacte de la vergonya). Aquest acord, entre altres mesures, permet retornar a totes aquelles persones que arribin de manera irregular a les illes gregues cap a Turquia; Incloent no només a les migrants, sinó també a les persones necessitades de protecció internacional, al·legant la premissa falsa que Turquia es un país segur per als refugiats i sol·licitants d'asil (Amnistia Internacional, 2017).

El govern grec i l'agència de ONU per als refugiats (UNHCR) van decidir «distribuir» a totes aquelles persones nouvingudes en diferents camps militars repartits per tot el país, en uns 50 camps aproximadament en un inici, algun d'ells amb més de 2.000 persones². La majoria d'aquests camps tenen quelcom en comú: es troben allunyats de les ciutats i dels centres urbans, es troben custodiats per l'exercit o la policia i tan sols grans ONG's poden accedir a alguns d'ells.

Els camps es troben ubicats en grans esplanades o dins de naus industrials. Alberguen fileres de tendes numerades, d'aproximadament 8m2 cada una, on hi viuen fins a 8 persones per tenda. L'hivern ha estat dur i en alguns camps no hi havia aigua calenta ni electricitat. El menjar, proporcionat per l'exèrcit, es dolent i escàs. La falta d'higiene, el limitat nombre de banys portàtils i dutxes, una privacitat molt limitada o la presència de rates, serps i escarabats son algunes de les situacions que dia rere dia han de suportar ancians, dones embarassades, famílies senceres i menors no acompanyats que habiten aquests campaments. Un dels aspectes més preocupants és la seguretat dins dels camps. Les baralles constants i l'absència de seguretat policial posen en especial vulnerabilitat a dones i nenes, que corren el risc de ser víctimes d'agressions sexuals.

Tampoc hem d'oblidar, que totes aquestes persones fugen de zones en guerra, la seua fragilitat psicològica es palpable. Moltes sofreixen ansietat i depressió, altres s'han intentat suïcidar. Problemes que tan sols empitjoren sota aquestes condicions de vida.

¹International Organization for Migration (IOM) (2017) Mixed migration flows in the mediterranean. UN Migration Agency

²International Organization for Migration (IOM) (2017) Mixed migration flows in the mediterranean. UN Migration Agency

Encara que els mitjans d'informació hegemònics occidentals no en facin gaire ressò, els bombardejos i persecucions a ciutats i països de l'orient mitjà no cessen. Com tampoc ho fa el flux de persones que fugen del terror i de la pobresa. A dia d'avui l'arribada de persones a les illes gregues es un degoteig constant, i les morts al Mediterrani des del 2015 ja son més de 6.500³. Els processos de demanda d'asil des de Grècia son extremadament lents i burocràtics. Moltes persones porten més d'un any esperant, amb la vida aturada; situació de la que n'estan treient profit diverses xarxes de tràfic de persones.

Davant d'aquesta crisi humanitària, que afecta a moltes persones de molts països i la creixent influència de les institucions globals en la governança del planeta, la societat civil i els moviments socials d'arreu han reaccionat, creant noves formes d'organització i espais que superen els límits estatals i que exerceixen importants rols. L'avenç de les tecnologies de la comunicació ha reduït significativament el cost de l'organització transnacional, possibilitant la creació d'una xarxa on activistes de diferents llocs, treballant i lluitant juntes han desenvolupat noves estratègies per a l'acció col·lectiva i la resolució de conflictes. Aquest desenvolupament de noves formes organitzatives reflecteix una voluntat d'acció política menys centrada en l'hegemonia dels estats, amb una ciutadania crítica, participativa i implicada.

A la capital grega en trobem un bon exemple. Diversos col·lectius, formats tant per activistes locals, com per voluntàries internacionals i refugiades, s'han organitzat de manera horitzontal i autònoma per proporcionar allotjament digne en immobles okupats a més d'un miler i mig de persones en el cèntric barri d'*Exarcheia*. En aquest peculiar barri, que ja des dels anys vuitanta és una icona de l'okupació i del moviment anarquista i universitari, s'ha construït una xarxa de solidaritat enorme, creant noves relacions socials i formes multiculturals de coexistència entre locals i migrants.

Els diversos espais okupats (*squats*) es coordinen entre ells i no reben suport estatal. Es financen a través de donacions i d'ajudes econòmiques que entreguen entitats del tercer sector i persones individuals. A les diferents *squats* les mateixes refugiades s'auto-organitzen, normalment de manera assembleària, per coordinar el funcionament d'aquestes, amb el recolzament d'activistes que fan tasques de suport i acompanyament.

L'objectiu del treball, es analitzar, a partir d'un estudi de cas, com encara que sembli un experiment utòpic en el context general actual, *Exarcheia* pot representar una realitat sòlida i una alternativa viable, inclús més enllà de Grècia, en la construcció d'estructures organitzatives d'ajuda mútua fora de les institucions. El exemple d'aquest barri, juntament amb altres moviments emergents arreu, moviments contra la desigualtat, moviments

³Mediterranean Update (2017) Missing Migrants Project

ecologistes, feministes i altres, poden ser la clau per crear un gran moviment popular de resistència anticapitalista en contra de les estructures hegemòniques. La intenció es estudiar com la societat civil grega i global ha reaccionat en front l'arribada massiva de refugiades des de la perspectiva crítica dels moviments socials i de les organitzacions horitzontals que han sorgit arran d'aquests. També es vol demostrar com a part de proporcionar ajuda directa a les refugiades, aquest moviment va més enllà, busca crear noves formes de viure a la ciutat i re apropiar-se d'espais en benefici de la ciutadania.

Mitjançant un anàlisi documental de bibliografia basada en nous moviments socials transnacionals i l'estudi de cas esmentat, es posarà de manifest l'emergència de noves formes d'organització i de lluita social. Es tractarà de destacar la importància i l'efectivitat de l'organització horitzontal i ciutadana a l'hora d'actuar ràpidament enfront l'excessiva burocràcia dels governs i de les grans ONG's. Com molts moviments autònoms i fora del control estatal, existeix una forta criminalització per part del govern grec cap als diferents col·lectius que han mostrat la seua solidaritat amb els refugiats fora dels canals institucionals. L'aparell estatal es serveix de mesures repressives i ofensives cap als moviments socials, com agressius desnonaments o mitjançant actuacions judicials. A més a més de la pressió governamental, també son freqüents els atacs a les *squats* per part de grups extremistes ultradretans com *Golden Dawn* (Alba Daurada). Al treball es citen i relaten diferents casos i mètodes utilitzats, sobretot per l'estat, per tal de bloquejar la resistència, la solidaritat de classe i l'ajuda mútua amb les refugiades i migrants.

II. Metodologia

L'objectiu del treball, consisteix en analitzar l'actuació dels moviments socials autònoms i les xarxes de suport sorgides a *Exarcheia* en solidaritat amb les nouvingudes, posant de manifest l'efectivitat de l'organització horitzontal i cooperativa en la construcció d'estructures organitzatives d'ajuda mútua fora de les institucions. Amb la finalitat d'assolir aquest objectiu, la metodologia utilitzada ha estat la combinació d'una anàlisi documental i un estudi de cas abordat des de diferents perspectives: cinc entrevistes en profunditat i l'observació participant.

Pel que fa a l'anàlisi documental, en primer lloc s'ha contextualitzat el barri d'*Exarcheia* dins la ciutat d'Atenes, i dins Grècia, amb la finalitat de valorar la importància que ha tingut en els últims anys com a centre neuràlgic dels moviments socials de la ciutat, entenent la ciutat com a espai de contestació i de lluita social. En segon lloc, s'ha fet una selecció tant d'autors clàssics com Piotr Kropotkin o Henry David Thoreau com d'altres més actuals, com Hanna Arendt, Valentine Moghadam o Mario Pinata, per analitzar processos com l'emergència d'una Societat Civil Global o la transnacionalització dels moviments socials. També s'ha volgut estudiar el sentit de la governança i la importància de la desobediència civil, entre d'altres. L'estudi de cas s'ha realitzat a través d'un treball de camp, mitjançant la realització de cinc entrevistes en profunditat a diferents activistes implicades en la xarxa de solidaritat d'*Exarcheia* i l'observació participant com a activista a l'agost i setembre de 2016 i al març de 2017.

La primera entrevista s'ha realitzat a l'Elena Gottwald, una activista alemanya implicada des de fa mesos en el projecte auto gestionat «*Refugee Accommodation and Solidarity Space City Plaza*» que s'ubica en l'antic hotel okupat *City Plaza* i que allotja a unes 400 refugiades. La segona entrevista s'ha realitzat a un periodista i activista barceloní, el Lluís Elías, qui ha estat implicat en el projecte de la *Jasmine School*; Una antiga escola, a poques mançanes del *City* que també ha estat okupada i proporciona allotjament digne a diverses famílies. El Lluís, també ha col·laborat en altres projectes d'acció directa en les antigues barraques de l'estació de Belgrad (Sèrbia), on milers de refugiades malviven esperant continuar la seua travessia cap a Europa.

La tercera entrevista s'ha realitzat a la Lucy Peschke, una professora i activista suïssa que després de col·laborar en un camp auto organitzat a Lesbos, va decidir crear, junt amb altres activistes i voluntaris, la Comunitat *Khora*. Una cooperativa que compta amb un edifici de 8 plantes, plenament dedicat a oferir serveis gratuïts, com menjar, classes d'idiomes o revisions dentals, a tothom que ho necessiti. La quarta entrevista s'ha realitzat a la S.C., una activista

trans de Pamplona que porta 7 mesos a Grècia, treballant sobretot en la coordinació dels repartiments des del magatzem d'*Elliniko* cap a les diferents *squats*. Aquest magatzem és un element clau, ja que connecta els diferents punts de la xarxa.

L'elecció d'activistes experimentades en organitzacions assembleàries ha resultat clau a l'hora d'estudiar les conjuntures estructurals d'aquests projectes. El guió d'aquestes entrevistes, s'ha intentat estructurar de manera similar, per a poder dur a terme després una comparació, en relació als diferents aspectes de l'organització de cada projecte, com el finançament, l'organització interna, la filosofia de cada un o els seus punts forts i febles.

La cinquena entrevista s'ha realitzat al Pavlos Antonopoulos, un professor de secundària d'un institut públic d'Atenes, membre del Front Anticapitalista Grec (*Antarsya*) i col·laborador del grup de suport a migrants i refugiats. El Pavlos parla des de la visió d'un ciutadà grec implicat en els moviments socials, perspectiva rellevant i a tenir en compte en l'estudi atès que la ciutadania grega ha hagut de lidiar, inevitablement, amb aquesta crisi humanitària.

Considerant que l'opinió de les principals protagonistes d'aquesta crisi, les refugiades, és indispensable, en aquest treball també s'han tingut en compte els relats i les opinions de moltes migrants i refugiades residents tant a *Exarcheia* com en altres punts de Grècia.

La informació aportada pels entrevistats, ha estat clau per la realització de l'estudi, així com també ho han estat les impressions captades a través de l'observació participant, tant des de la perspectiva d'activista internacional, com des de la d'una investigadora social. La doble condició de participant i observadora fa que el treball de camp exigeixi l'alternança entre la posició interna i externa, la mirada des de dins i la mirada des de fora, la implicació en les activitats pròpies de la situació social que s'estudia i alhora l'observació a fons i escrupolosa de la mateixa situació, fet que a vegades, ha resultat realment complicat, degut a l'inevitable impacte emocional de la situació i la tendència a la subjectivitat.

III. Estudi bibliogràfic: Nous moviments socials i ajuda mútua

El marc teòric que fonamenta el treball s'estructura de la següent manera: en primer lloc s'ha fet un petit repàs històric dels moviments socials grecs i les condicions contextuais en les que aquests van aparèixer. A continuació, s'ha destacat la importància de l'organització de la societat civil i l'evolució cap a una societat civil global, on la capacitat de mobilització col·lectiva pren rellevància. En el tercer subapartat s'ha volgut analitzar breument i amb una perspectiva històrica, el desenvolupament de les organitzacions i institucions socials de cooperació que han existit al llarg dels anys fins avui en dia, i veure quins impediments han tingut. Tot seguit s'ha volgut presentar la definició de la política antipolítica, la política de la gent, diferenciada de la de l'aparell i els buròcrates que construeix una esfera pública internacional amb capacitat d'acció i de decisió. En relació amb els apartats anteriors, en l'últim s'ha volgut indagar en experiències de moviments transnacionals, com el d'*Exarcheia*, i posar en evidència quines potencialitats tenen per aconseguir el seu objectiu: la justícia global.

Exarcheia, centre neuràlgic dels moviments socials grecs.

A causa de diverses circumstàncies urbanístiques i socials el cèntric barri d'*Exarcheia* ha esdevingut històricament una icona i un punt de trobada entre diferents moviments socials nacionals. Sobretot del moviment anarquista i llibertari.

Històricament, Grècia ha estat marcada per una tradició de governança dictatorial que va durar fins al 1974. El debilitament de l'estat durant els anys de post-guerra va afavorir l'expansió urbana. Les dèbils regulacions en el mercat de l'habitatge urbà van resultar en processos d'urbanització altament individualitzats per a la classe mitjana i treballadora, així com en l'aparició de grans extensions d'assentaments il·legals a les perifèries de les ciutats (Arampazi A. Nicholls W.J. 2017) La dècada dels 90 s'allunyà de les polítiques d'economia urbana de la postguerra per donar pas a una sèrie de polítiques de caire neoliberal, que es van adoptar inicialment com a part d'un programa de política urbana més ampli de la Unió Europea, i que implicava la introducció de diverses inversions del capital global al país (Brenner, M. 2004). El govern central va rebre amb bonança les estratègies de liberalització dels mercats i va estimular l'esperit empresarial. Les estratègies de desenvolupament urbà durant aquest període van consistir en primer lloc, en la celebració de grans i costosos esdeveniments, com els Jocs Olímpics de 2004, com a mitjà per promoure el caràcter cosmopolita de la ciutat. Tot i la gran aportació d'ingressos públics, els projectes de renovació associats als JJOO es van orientar principalment a satisfer els gustos i necessitats dels turistes i dels inversors globals i no pas les necessitats (habitatges o infraestructures socials)

dels habitants locals (Afouxendinis, A. 2006) En segon lloc, durant aquests període, van sorgir arreu de la ciutat noves zones comercials i culturals, edificis d'oficines, i districtes amb una creixent gentrificació, sobretot al centre. Aquestes noves zones van fer augmentar els nivells de desigualtat socio-espacial que caracteritzen avui la ciutat i que han contribuït a eixamplar l'escletxa social entre els benestants barris de l'est, i els degradats de l'oest. En tercer lloc, la ciutat també es va embarcar en un projecte d'ampliació de l'aeroport i dels sistemes de transport que van deixar un munt d'espais inutilitzats. D'aquesta manera, la urbanització neoliberal va contribuir a accelerar les desigualtats, els desplaçaments i la degradació ambiental a tota la regió urbana. Aquests projectes urbanístics es van desenvolupar amb una força excepcional a Atenes, on la societat civil va protagonitzar importants mobilitzacions urbanes.

Des de llavors, i gràcies també a l'influència de la Universitat Politècnica a l'àrea, *Exarcheia* ha esdevingut un barri clau en la proliferació de centres socials i edificis okupats, connectant activistes d'arreu de la ciutat en la lluita comú per a redissenyar l'espai urbà i les polítiques socials a favor dels interessos de tots.

El desembre de 2008 va marcar un punt d'inflexió en els moviments socials de la ciutat, arran de l'assassinat per la policia precisament a *Exarcheia*, d'Alexis Grigoropoulos, un manifestant de 15 anys. Davant els agressius mètodes utilitzats per la policia i de la impunitat d'aquesta pel recent assassinat, la societat civil va materialitzar la seua indignació i va protagonitzar constants mobilitzacions que van ocupar els carrers durant setmanes. Moltes noves organitzacions veïnals, centres socials i centres ocupats van sorgir d'aquella onada de protestes. Al 2011, juntament amb l'onada de mobilitzacions sorgida a diverses places de ciutats europees impulsades pel 15M, que exigien una democràcia real, la plaça *Syntagma*, a pocs carrers d'*Exarcheia* va albergar una acampada col·lectiva que va reprendre els vincles comunitaris que s'havien creat uns anys abans. En aquestes dates va sorgir el «*potato movement*»; Una iniciativa ciutadana auto organitzada que es va encarregar de proveir d'aliments frescos, principalment patates, a tothom que ho sol·licités a través d'una assemblea. Aquests aliments es compraven directament a l'agricultor, sense la necessitat de la intervenció del mercat en el procés. Un altre exemple de cooperació social al barri, va ser la recuperació d'un gran solar buit per construir-hi un parc al 2014. Es va formar una assemblea el dia següent de l'okupació de l'espai, on es va decidir que de manera auto-organitzada i sense jerarquia, es crearia un espai verd per a esbargir-se i acollir esdeveniments; sense cap estigma polític i obert a la participació de totes.

Un problema amb el que el barri ha tingut que lidiar durant anys, ha estat el tràfic de drogues, i recentment, les màfies dedicades al tràfic de persones. Durant els anys 90, el consum i la

venta d'heroïna i altres substàncies es concentrava en la cèntrica plaça *Omonia*. Per gentrificar la zona, l'estat va voler devaluar certes parts de la ciutat i va desplaçar als consumidors cap a aquestes zones; entre elles, els voltants de la Universitat Politècnica i a *Exarcheia*. Les activistes del barri expliquen com inevitablement s'han vist involucrades en la lluita contra el narcotràfic, en l'etern intent de governar-se. Creuen que des de fa anys, el moviment del tràfic de drogues està vinculat amb el cos policial. Al 2014 es van produir una sèrie d'enfrontaments entre narcotraficants i activistes anarquistes, que després de varis atacs i mobilitzacions, van culminar al juny del 2016 en l'assassinat a trets d'un dels caps d'una coneguda xarxa de tràfic de drogues. A través d'un comunicat al portal *Indymedia*, un grup anarquista va reivindicar l'acció assegurant que si l'estat no actuava, ells farien justícia. A partir de març del 2015, davant l'arribada massiva de persones al país i a la ciutat, els moviments socials del barri es van organitzar per reobrir més de 15 edificis buits, i cedir-los a organitzacions autogestionades, majoritàriament formades per les mateixes residents dels edificis. Aquesta iniciativa es va dur a terme per tal de proporcionar un allotjament digne a les persones nouvingudes que fugen de la guerra. La concentració de tots aquests espais en una mateixa àrea, juntament amb la mala gestió institucional d'aquesta crisi humanitària, ha provocat una allau de solidaritat ciutadana, tant local com internacional, que de manera horitzontal pretén crear nous espais, noves maneres de conviure i participar en la lluita comú contra les guerres, les injustícies i la precarietat. Dóna la sensació que una societat civil global està emergent i que cada cop es troba més organitzada i capacitada per l'acció i la presa de decisions.

Societat civil i societat civil global

L'origen del concepte de societat civil neix, precisament, en la filosofia de la Grècia clàssica. Durant l'època medieval també va tenir certa importància, encara que el desenvolupament més significatiu va ser arran de la política moderna als segles XVII i XVIII amb el sorgiment de l'estat modern. Podem dir que el concepte de societat civil experimenta una evolució històrica que descriu la societat civil a partir d'una separació del concepte de les diferents esferes del món polític. En aquest sentit el concepte de societat civil experimenta una gradual independència de l'estat en primer lloc, i de l'economia i el mercat en segon lloc (Amparan, A, 1991).

Diversos autors han treballat el concepte de SC, segons les diferents formes d'entendre la democràcia. Per a Marx són totes aquelles relacions socials al marge del camp estatal. Identificava la societat civil amb l'alienació i la dominació capitalista, ja que veia en les tendències del sistema de necessitat (formació d'associacions voluntàries i espais polítics

potencials) l'expressió d'interessos egoistes particulars (determinats pels mercat). Proposava la reunificació de la societat política (l'estat) i de la SC, per retornar allò polític a la SC (Cohen J, Arato, A. 1994). En la mateixa línia, Hegel creia que s'havia de produir el desenvolupament d'una autoritat políticament superior, és a dir l'estat, que assegurí la cohesió social, reconciliï els interessos en conflicte i dirigeixi a la societat cap a la realització de l'interès públic i el bé universal, en un intent de superar la visió individualista, burgesa, conflictiva i particularista de la societat civil. (Ros, JM. 2008). Gramsci li dona un enfoc més politicocultural i la concep com una zona pública de conflicte i de contestació per part dels moviments socials. Opinava que la SC exerceix una dominació classista hegemònica, mitjançant el control directe de l'ordre social d'un grup sobre la resta. Tot i així, l'hegemonia crea una contra hegemonia, nous ordres socials poden emergir on els grups subordinats poden organitzar-se i provocar un canvi en les relacions de forces existents (Martin, J. 1998). Tocqueville, per la seua part, va assenyalar els perills de la concentració de poder en mans d'un estat, que en nom de la igualtat democràtica, la sobirania popular i la promesa del benestar material, exerceix un domini despòtic i paternalista sobre la societat civil i va privant subtilment als ciutadans de les seues més apreciades llibertats. La seua visió de la SC es basa en la interacció dels àmbits social i polític, encaminada a convertir als ciutadans, per la via del associacionisme, als veritables protagonistes del procés democràtic. Posa de manifest la importància de desenvolupar una poderosa, pluralista i influent activitat cívico-social independent de la tutela estatal per combatre el despotisme en qualsevol de les seues formes. Aquesta infraestructura sociopolítica hauria de treballar per a descentralitzar el poder de l'estat mitjançant la divisió de poders, la potenciació de la democràcia municipal i la desburocratització de partits i institucions polítiques. L'autor creu en el potencial crític i emancipador de la societat civil, encara que tampoc s'ha de caure en l'error de considerar la SC com un «espai immaculat» totalment absent de qualsevol tendència despòtica o antidemocràtica. Això ens porta a entendre que també la SC necessita ser contínuament democratitzada per a que no es reproduïxin noves, o velles tiranies (Ros, J.M 2008).

Foucault també assenyala la importància de treballar el conflicte i les relacions de poder per lluitar contra la dominació. Tant internament, es a dir, en les relacions dels diferents grups a l'interior de la societat civil, com externament, en la relació de la societat civil amb el govern i els empresaris, on la lluita contra la dominació pot dir-se que es constitutiva de la SC (Flyvbjerg, B 2000) Tant mateix, el concepte de societat civil ha anat evolucionant. La noció contemporània de la SC assumeix l'esquema tripartit de la Societat Civil, l'estat i l'economia. La SC ha pres un paper important en la teoria política actual, tant per la demanda en la participació des de la ciutadania com per la necessitat de comprendre la democràcia i la

possibilitat d'enfortir-la i consolidar-la (Cohen, J; Arato, A (2002). Societat civil és un concepte que implica un potencial per a l'acció política emancipadora de qualsevol context geogràfic, concepció que contrasta amb la versió neoliberal de societat civil (despolititzada i centrada en les ONGs) que ha prevalgut a les agendes de les polítiques de desenvolupament (Lewis, D 2001).

Davant de les creixents privatitzacions dels serveis públics, de la desregulació dels mercats i de la liberalització econòmica general que caracteritza el model neoliberal de globalització des de la dècada dels 80, també ha augmentat l'oposició política i l'activisme social per fer front a les vulnerabilitats a les que ens aboca aquest el sistema capitalista. Els avenços de la comunicació han facilitat la interacció de grups socials i comunitats d'arreu del planeta. Davant aquest context, la Societat Civil Global representa una pluralitat d'agències com moviments socials, grups d'interès i ciutadans globals que desafien les fronteres nacionals i es comprometen en pràctiques que poden reformar l'arquitectura de la política internacional negant la primacia dels estats o dels seus drets sobirans, empenyent un nou conjunt de valors (Chandhoke, N. 2004). Segons David Chandler, la SCG construïda «des de baix» posa èmfasi en la lluita per a reclamar espais o per crear zones d'autonomia, i per tant, crear contrapoders a l'estat, entenent l'estat com a barrera principal per a la pràctica d'una política emancipadora. Des d'aquesta perspectiva, s'identifica la SCG amb un moviment social transnacional entès com a acció de protesta formulada internacionalment i portada a terme per diferents actors però que comparteixen queixes dirigides envers el mateix objectiu (Chandler, D. 2002). En aquesta línia, Mario Pinata considera que la SCG forma part de la resistència al projecte de globalització neoliberal i empeny el projecte de globalització dels drets i de les responsabilitats (Pianta, M. 2001).

El concepte de SCG, però, no es limita a grups que busquen produir canvis específics en les polítiques dels estats o en les pràctiques de les empreses. De fet, una de les característiques més distintives dels nous moviments socials és que la majoria dels seus reclams no són susceptibles de respostes polítiques. S'orienten més cap a les transformacions generals en la consciència pública (Turner, S. 1998) que al seu torn afecten els paràmetres de legitimitat dins del qual han d'operar les institucions tradicionals. El moviment per la pau, per exemple, té com a objectiu no només convèncer els governs que deixin de finançar i de provocar guerres, sinó també tracta de crear societats més pacífiques; amb processos de resolució de conflictes de manera cooperativa mitjançant la no violència. De la mateixa manera, el moviment feminista no apunta simplement a la promulgació de lleis per protegir les dones contra la violència i la discriminació de gènere. A més, treballa per transformar les concepcions masclistes i heteropatriarcals del comportament social heretat des de fa moltes

generacions. El mateix passa amb el moviment ambiental. Aquest no es centra només en la demanda d'una legislació que protegeixi el medi ambient, sinó que implica el canvi de les concepcions econòmiques, polítiques, morals, culturals i socials predominants en la societat que contribueixen a la degradació del medi ambient.

La ajuda mútua en la societat contemporània

En el llibre « El apoyo mútuo » del rus Pior Kropotkin, publicat el 1902, l'autor fa un estudi de l'ajuda mútua i la cooperació dins del procés evolutiu, en resposta al darwinisme i al darwinisme social. L'autor volia demostrar que la recerca irracional de la satisfacció dels interessos personals, amb oblit total de les necessitats dels altres, de cap manera constitueix una característica principal de la vida moderna. Després d'examinar les proves de la cooperació en comunitats animals no humanes, de «salvatges», de «bàrbars», d'autònomes ciutats medievals i de societats de l'època moderna a través de múltiples exemples, arriba a la conclusió de que l'ajuda mútua és l'essència de la psicologia humana i animal. Cap societat animal és possible sense que es produeixi un desenvolupament de certs hàbits morals i de suport mutu; Fins i tot auto-sacrifici pel benestar comú. Aquests hàbits constitueixen un factor molt més important en la lluita per la preservació de les espècies que la lluita física entre els individus pels mitjans d'existència. Des del sorgiment dels estats moderns, aquests han anat absorbint totes les funcions socials, mitjançant la violència, la desposseïció i el control, afavorint el desenvolupament de l'individualisme extrem i desenfrenat. A mida que les responsabilitats del ciutadà cap a l'estat es multipliquen, els ciutadans s'alliberen de les seues responsabilitats cap als altres.

També parla de la religió, que és un aspecte clau en la cultura global. En cristianisme primitiu, com totes les altres religions naixents, era una crida a un sentiment d'ajuda mútua i solidaritat. L'església cristiana, en canvi, va començar a predicar la caritat, a la qual s'atribueix un determinat gènere de superioritat a aquell que dóna sobre aquell que la rep, enlloc de reconèixer la igualtat comú al gènere humà, en virtut de la qual l'ajuda mútua és un deure. En aquesta línia suggereix:

«La religión misma de la iglesia es la religión del individualismo, ligeramente suavizada por las relaciones más o menos caritativas hacia el prójimo, con preferencia los domingos»

Afirma que tot i que durant segles tant en la teoria com en la vida mateixa es produeix una destrucció de les institucions i dels hàbits d'ajuda mútua, centenars de milions de persones continuen vivint amb l'ajuda d'aquestes institucions socials i d'aquests hàbits. Religiosament

les recolzen allí on s'han pogut conservar, i tracten de reconstruir-les allí on han estat destruïdes.

«Si los pobres no acudieran en ayuda de los pobres ¡en que proporciones aumentaría el número de aquellos que llegan a la miseria espantosa, ya irreparable!»

Indubtablement, aquestes institucions i hàbits socials de cooperació estant adquirint un caràcter internacional i contribueix a la supressió de les fronteres erigides pels estats. La consciència de la solidaritat internacional continua estenent-se.

El cas del barri d'*Exarcheia* n'és un exemple clau. En aquest moviment de solidaritat es troben implicats gent de múltiples nacionalitats, i de múltiples col·lectius socials, tots organitzats horitzontalment treballen per un objectiu comú. En aquest cas la necessitat imminent es fer més portadora l'estada de les refugiades al país hel·lènic. Alhora, també es vol demostrar que hi ha formes de convivència multicultural i autogestionada que són alternatives possibles, on l'ajuda comú està a l'ordre del dia.

Política antipolítica

El sociòleg hongarès George Konrad, en el seu assaig *Anti-Politics an Essay*, publicat al 1984, ens parla d'una esfera de la societat que escapa del control de l'estat autoritari. Aquesta esfera suposa una «petita illa en un mar d'apatia», és un símptoma d'una crisi àmplia i pretén canviar el món creant diàleg per sobre dels nivells dels governs i les fronteres nacionals. Amb les seues paraules :

«L'antipolítica es la activitat política d'aquells que no volen ser polítics i que es neguen a participar de la lògica del poder. L'antipolítica és l'aparició de fòrums independents que poden apel·lar contra el poder polític; Té poder en sí mateixa, però no el desitja. La raó del seu poder recau en la seua moral i pes cultural».

Konrad senyala que l'antipolítica i el govern treballen en dos dimensions diferents; no és que l'antipolítica doni suport o s'oposi al govern, es quelcom diferent. Les persones que formen part d'aquesta antipolítica, formen una xarxa que vigila el poder polític, exercint pressió des de les bases culturals i morals, no a través de qualsevol legitimitat electoral. Estan en el seu dret i és la seva obligació, però sobretot és la seva autodefensa.

El seu poder recau en la concepció del valor de la vida humana com un valor en sí mateix. Es considera que la vida de les persones d'altres països i altres cultures, tenen exactament el mateix valor que les nostres. Condemna la matança com una eina, per política que sigui. Aquesta visió és oberta a la varietat de religions i diferències culturals, no creu que la condició d'existència d'una cultura suposi l'extinció d'una altra. L'antipolítica prefereix la competència qualitativa a l'estúpida competició de preguntes quantitatives sobre «qui és més fort».

Des de la caiguda del mur de Berlín, Konrad ha manifestat posicions polítiques conservadores. Tot i així, la seua anàlisi sobre el tipus d'accions antipolítiques, presenta similituds amb els diferents projectes nascuts a les *squats* atenenques.

A *Exarcheia* se'n fa molta de política! L'organització assembleària de cada edifici okupat, és política. La gran xarxa de solidaritat i d'informació, amb una capacitat de mobilització i de concentració increïble que existeix, també es política, així com la coordinació dels repartiments des del magatzem. També són polítiques les manifestacions que tot sovint recorren el barri i la ciutat, i que tot sovint també, acaben amb greus enfrontaments amb la policia. Cada refugiada i cada voluntària que s'implica en la lluita comú, també està fent política, política antipolítica.

A través de diferents testimonis implicats en el moviment, ha quedat clar que la qüestió de fons en aquesta crisi humanitària, no és, o no hauria de ser, si acollim al les refugiades o no, i de quina manera ho fem, sinó que l'objectiu principal és, que cessin les causes per les quals totes aquestes persones es veuen obligades a marxar dels seus països. Que les refugiades han arribat a Europa es un fet, i suposa un repte, però tots els esforços haurien d'anar a pressionar als governs d'arreu per a que deixin de produir refugiats per interessos econòmics.

Moviments socials transnacionals i el moviment per la justícia global

En l'actual context polític i econòmic, i mitjançant la creació d'un espai de debat obert, la societat civil global ha posat en qüestió alguns aspectes fonamentals de la naturalesa del sistema interestatal i de l'economia mundial (Pinata M. Maccheti R. 2007). L'important desenvolupament de l'activisme en la xarxa, i la mobilització social en termes globals defensant els drets fonamentals ha adquirit una perspectiva transnacional. Els Moviments Socials Transnacionals (TSMOs, per les sigles amb anglès) no necessiten protegir fronteres, territoris o interessos nacionals, ni estar lligats a localitats particulars. D'aquesta manera, les xarxes i organitzacions socials d'abast internacional es caracteritzen en relació a les qüestions que aborden, els centres de poder que desafien i la forma en la que es constitueixen i operen. Aquests elements els diferencien dels moviments socials nacionals tradicionals.

Encara que molts autors han citat normalment la batalla de Seattle a finals del 1999, com a principal antecedent dels primers cicles de protestes en contra del neoliberalisme i la globalització, l'origen d'aquests moviments recau en les protestes, durant el anys 80, en contra del Programes d'Ajustament Estructural (Moghadam, V. 2012); Una sèrie de mesures desreguladores imposades per l'FMI, van facilitar l'accés de les empreses dels països desenvolupats, al mercat nacional de països en vies de desenvolupament; Ja sigui mitjançant

l'explotació dels seus productes, mitjançant la inversió directa i la conseqüent instal·lació al país, o per la via de les privatitzacions. Aquests plans d'ajustament estructural van subordinar a molts pobles al capital internacional i van suposar una important pèrdua de sobirania ciutadana i estatal, el que va portar a milers de persones a manifestar-s'hi en contra.

Des d'aquests dos cicles de protestes massives, hem pogut assistir a diverses grans mobilitzacions i sorgiment de projectes i alternatives al model socioeconòmic capitalista. Un exemple podria ser el projecte de governança col·lectiva a través de pressupostos participatius que funciona a Porto Alegre des del 1989. Aquesta ciutat al sud de Brasil, alberga cada any el «World Social Forum», una trobada anual que porten a terme diversos moviments socials i organitzacions de la societat civil amb l'objectiu de discutir temes rellevants i buscar alternatives a les problemàtiques socials derivades del neoliberalisme i la globalització econòmica.

Les Primaveraes Àrabs, els campaments del 15M a Espanya, o els actes de desobediència civil per part dels participants del moviment «*Occupy Wall Street*», així com les protestes massives en contra de les mesures d'austeritat i les retallades en els serveis socials a ciutats com Atenes o Santiago de Xile poden ser considerades part i fruit del Moviment per la Justícia Global (GJM, per les sigles en anglès). Aquest moviment es conforma d'una pluralitat d'organitzacions, grups i xarxes, que treballant una àmplia gamma de temes, lluiten per combatre les desigualtats d'arreu i s'oposen a la globalització corporativa, al capitalisme neoliberal, a l'imperialisme i a la guerra (Funke, P. 2013). Creuen que la globalització de l'economia tan sols ha beneficiat a les grans empreses multinacionals en detriment dels drets humans, de la democràcia i de la protecció mediambiental. El GJM, reconeix l'inevitable necessitat de lligar les lluites locals amb les globals i d'operar a diferents nivells, des dels grups i associacions veïnals, passant per projectes locals i/o regionals, fins a les xarxes globals de solidaritat.

Governança i Desobediència Civil

Governança no es sinònim de Govern (Turner, S. 1998). Tots dos conceptes es refereixen a la conducta intencional, dels sistemes d'organització de la societat, però el govern es serveix d'una autoritat formal, sovint un cos policial, que assegura la implementació de les polítiques degudament constituïdes; Mentre que la governança es refereix a la posada en pràctica de formes de govern molt més descentralitzades i cooperatives, amb una estructura més horitzontal i enfocades en objectius comuns que poden o no poden derivar-se de responsabilitats legals i que no necessàriament precisen d'una autoritat policial per al seu compliment. La governança fa referència, en definitiva, a les estructures i processos

mitjançant els quals els actors polítics i socials duen a terme pràctiques d'intercanvi, coordinació i presa de decisions d'una manera democràtica (Natera, A. 2005). Suposa anar un pas més enllà en la gestió dels assumptes públics, negant l'exclusivitat institucional i estatal en el disseny i gestió de polítiques públiques, reconeixent la pluralitat d'actors socials amb possibilitat d'intervenir en aquesta gestió. Aquesta voluntat de governança popular implica interdependència entre els diferents actors, de manera que afavoreix a la seua coordinació i cooperació en l'adopció de decisions públiques i en l'assumpció de responsabilitats de caràcter col·lectiu o d'interès general.

La governança democràtica tendeix a ser més viable quan hi ha una societat civil forta i integrada, funcionalment diferenciada en subsistemes (dispersió de poder) i ben organitzada en la que els col·lectius autònoms siguin hàbils per negociar amb interessos oposats. En essència, la governança pot derivar dels govern mitjançant l'ús de la coacció, o pot derivar dels objectius compartits de la societat civil amb mesures violentes o no, la eficàcia de les quals influeixen la opinió pública mundial. L'ampli compromís amb la no-violència dins de comunitat global, desafía la legitimitat de l'estat i el seu ús de la força. Quan més es demostra la capacitat dels ciutadans mundials per viure voluntàriament d'una manera no violenta i cooperativa, més es qüestiona la necessitat de coacció estatal. Es concep l'estat, no com a font indispensable de pau i ordre, sinó més bé com qui posseeix el monopoli de la violència global. Aquesta autoritat estatal es veu minvada per l'aparició d'una societat civil global crítica i transformadora que aposta per noves maneres de relacionar-se i de convida, que construeix alternatives fora dels marges estatals.

Repudiant, en aquesta línia, tota legislació estatal, Bakunin va reclamar l'autonomia per a cada nació, cada regió i cada comuna, mentre aquesta no suposés una amenaça per a l'autonomia dels seus veïns. També reclamava la total independència individual, al·legant que un només esdevé lliure quan, i en proporció a que , la resta també son lliures (Bakunin, M 1882).

Per dur a terme i materialitzar la governança social i partint de la premissa que no tot allò que es «legal» és «just», sovint es precis actuar al marge de la legalitat, el que suposa fer ús de la desobediència civil. Son varis els autors que han treballat aquest concepte. Inicialment va ser conceptualitzat per Henry David Thoreau, qui opinava que davant una llei injusta, el deure moral era desobeir-la (Thoreau, H, D. 1848). Animava als seus contemporanis, no a participar activament en política, sinó a que neguessin la seua lleialtat al govern i que actuessin de manera autònoma.

Superant la visió estrictament individualista, altres autors més recents com Hanna Arendt o Norberto Bobbio han insistit en que la desobediència civil requereix d'una acció eminentment

col·lectiva, encara que eventualment es necessiti d'una figura pública de gran rellevància per suscitar adhesions, com va succeir en les protestes liderades per Mahatma Ghandi contra l'imperi britànic (Esteban, I, M. 2010).

Des del punt de vista de l'acció col·lectiva, la desobediència civil és legitimada per la llei, ja que es converteix en l'única eina existent per aturar la violació de la llei natural per part de qui governa. La desobediència pot implicar tant un acte de protesta que busca posar en crisi el conjunt del sistema sociopolític i que pot, eventualment, recórrer a l'ús de la violència, com un acte de contestació; l'alternativa que representa la no acceptació de les lleis vigents i que, amb un discurs crític, ataca tant al subsistema polític com a model cultural general. En aquest sentit la violència de la contestació es purament ideològica. El seu àmbit de desenvolupament pot ser, per exemple, una assemblea.

El terme desobediència civil es diferencia d'altres formes de desobediència dutes a terme generalment per individus aïllats, que actuen amb la màxima discreció possible per a no ser enxampats pels «defensors de la llei». Segons Bobbio, la desobediència civil té un caràcter particularment innovador i transgressor, ja que denuncia les reglamentacions constitucionals que es consideren injustes, il·legítimes o invàlides i aspira a aconseguir el màxim de publicitat possible, per a que altres ciutadans s'identifiquin i es sumin a la protesta (Bobbio N, Matteucci N. 1993).

Davant la pregunta: ¿Cóm es pot diferenciar un acte criminal, d'un de desobediència civil?, Hanna Arendt va concloure que mentre que la desobediència civil atenta públicament contra una part de l'ordre polític, un acte criminal es dirigeix exclusivament i en privat a l'aparell policial o repressiu (Arendt, H 1972). Així doncs, es poden diferenciar les accions que incompleixen la llei motivades per criteris cívics, com és el cas de l'okupació temporal dels edificis a *Exarcheia* per l'allotjament de refugiades i migrants, d'aquelles accions motivades per interessos personals i privats, com podria ser la trama de corrupció que no para d'assenyalar al partit que governa l'estat espanyol en aquests moments.

En conseqüència, el desobedient no és un *free-rider* que desitja aprofitar-se de l'elusió d'una norma en benefici personal, sinó que actua amb legitimitat social en defensa dels drets de determinats col·lectius o contra determinades injustícies.

IV. Exarcheia, un estudi de cas

El treball de camp es fonamenta en un estudi de cas de la xarxa de solidaritat d'*Exarcheia*. D'entre tots els projectes i col·lectius que la conformen, se n'han volgut estudiar quatre de diferents. S'han analitzat dos *squats* (*City Plaza i Jasmine School*), un centre social (*Khora Community*) i el magatzem d'*Elliniko* ja que es consideren peces clau en la xarxa de solidaritat

que ocupa l'objecte d'estudi del treball. Tots quatre projectes tenen en comú la seua autoorganització, però es desenvolupen en espais molt diferents, i en general tenen dinàmiques de funcionament diferents. El *City Plaza* és la *squat* que més refugiades allotja, així com un punt de lluita política i de resistència. Ha esdevingut una icona del moviment, especialment ara, que ha rebut un avís de desnonament. La *Jasmine*, com es veurà més endavant, funciona de manera diferent a altres *squats*. Ha resultat rellevant observar la pluralitat organitzativa de cadascun dels projectes nascuts a *Exarcheia*. *Khora Community*, per la seua part, es una cooperativa, fet que també s'ha considerat rellevant en quan a models organitzatius. El magatzem es considera una part importantíssima de la xarxa. És qui proveeix cada dia de menjar, tant de productes frescos com secs, a pràcticament totes les *squats*. Per a l'estudi d'aquests quatre projectes, s'ha volgut, en primer lloc, fer una fitxa descriptiva de cada projecte, a partir de la informació obtinguda de les entrevistes. Amb la mateixa estructuració, aquestes fitxes serviran en segon lloc, per dur a terme una comparació entre els diferents projectes i veure quines similituds i diferències, quines potencialitats i debilitats presenten. Seguidament, s'intentaran emmarcar tots aquests projectes dins la dinàmica de la xarxa de solidaritat directa d'*Exarcheia*.

1. Anàlisi dels diferents projectes

1.1 CITY PLAZA

City Plaza es un antic hotel de 7 plantes i 92 habitacions situat al carrer *Acharnon*, dins del barri atenenc d'*Exarcheia*. Va ser construït al 2004, arran de l'especulació urbanística que van impulsar els JJOO. Al 2009 la companyia propietària va fer fallida i l'edifici ha estat buit durant anys.

Temps que porta en funcionament

Oficialment, el *City* va reobrir les seues portes el 22 d'abril de 2016, es a dir fa poc més d'un any.

Com va sorgir el projecte

Arran del desallotjament de la *Victoria Square*, on s'ubicava un important punt de trobada del moviment de defensa dels drets dels refugiats i migrants, i veient la situació i les condicions de vida als camps, varis grups d'activistes locals, voluntàries europees i refugiades participants en la vaga de fam al camp d'*Elliniko* al 2015, van començar a crear una xarxa de suport mutu i a assentar les bases del que seria més tard el projecte d'acomodació del *City Plaza*.

Com es va aconseguir l'edifici

El matí del 22 d'abril, una coalició de grups antiracistes i d'esquerra, d'activistes locals individuals, i de refugiades unides en la Iniciativa Solidària amb els Refugiats Econòmics i Polítics (*Solidarity Initiative to Economic and Political Refugees*) van decidir reobrir i okupar un espai que havia estat abandonat des de 2010 per retornar-lo a la societat i entenen-ho com a necessitat social urgent per l'allotjament de refugiats.

Durant les primeres setmanes es van fer torns per vigilar l'edifici, pel temor de la possible irrupció de la policia. També va ser necessari un gran treball de rehabilitació i d'acomodament previ.

Quanta gent allotja l'edifici i de quines nacionalitats prové aquesta gent

Al voltant d'unes 400 persones, quasi la meitat de les quals són nens. Les nacionalitats són diverses (Syria, Afganistan, Iran, Iraq, Palestina, Pakistan i Kurdistan) i no es diferencia entre refugiades i migrants.

Serveis i activitats que ofereix

L'hotel compta amb habitacions confortables, la majoria d'elles amb bany privat, que dota a les residents d'un espai de privacitat i d'intimitat. A la gran sala de la primera planta, es serveixen tres àpats al dia per a tothom, el dinar i el sopar són sempre plats calents. Aquesta sala també es el punt de reunió i de socialització. La recepció o *Info desk* roman obert durant tot el dia, per tot tipus d'incidències o requeriments. L'edifici també compta amb dues classes on s'imparteixen cursos d'idiomes tant per a adults com per a nens. Dos residents porten la barberia i altres s'encarreguen de fer classes de música i art per als més petits. A la tercera planta hi ha un espai per a les dones, una petita clínica i una sala amb rentadores. També hi ha un equip de suport legal i de tant en tant, s'organitzen activitats puntuals com concerts, xarrades o grans assemblees a la sala principal.

Organització interna

Tracten de ser el més auto organitzats possible i de mantenir una jerarquia plana. Totes les residents de l'edifici tenen com a mínim un torn de treball a la setmana, a l'equip de cuina o de neteja, d'aquesta manera s'assegura que poc o molt tothom participi de les tasques que assegurin la bona convivència. A partir d'aquí els torns de treball queden oberts, i tothom pot participar en la mida que pugui o vulgui, apuntant-se a algun dels grups de treball establerts (seguretat, logística, cura de nens, clínica, treball multimèdia, recepció, traduccions, etc). Les

residents joves es solen involucrar amb entusiasme en els equips de treball. Es celebren tres assemblees a la setmana, obertes per a totes les residents, on es compta amb traductors per a incloure a tothom; Es discuteixen els esdeveniments del dia a dia, es fa la llista per al magatzem d'*Elliniko* i es resolen necessitats puntuals. Cada dilluns a les 7 de la tarda té lloc el *coordination meeting*, on es reuneixen les persones interessades en les implicacions polítiques i estructurals del projecte i que treballen juntes de manera continuada. A més a més, també es celebra cada dues setmanes la *House Assembly*, on s'intenta reunir al màxim nombre de persones i es parlen temes que afecten a totes; Es valora si hi ha algun problema, si existeixen tensions. La major part de les situacions tenses son referents a algú que no ha complert el torn que li tocava, o altres d'aquest caire que sempre poden sorgir en un ambient de vida comunitària. L'objectiu del projecte es que les residents siguin el més autosuficients possible, que s'empoderin i que reclamin els seus drets. En aquest sentit, les 25 voluntàries que col·laboren en el projecte actuen com a acompanyants i facilitadores, en cap cas aquestes prenen decisions per damunt de ningú altre. Normalment a la cuina hi ha tres o quatre voluntàries que ajuden en la preparació dels àpats, així com a la recepció, a la clínica, al punt d'informació legal, i a l'equip de seguretat nocturna.

Fonts de finançament

El *City Plaza* no rep cap finançament estatal ni de ONG's. Es manté totalment a través de la solidaritat de Grècia i d'arreu. Reben donacions materials de petites organitzacions i de tot el que arriba al magatzem d'*Elliniko*. La majoria de donacions monetàries venen de diferents campanyes, la més exitosa de les quals va ser l'alemanya «*The Best Hotel in Europe*», que ja portava uns mesos recaptant fons abans que l'edifici fos habitat. També han contribuït significativament diversos concerts i actes solidaris celebrats en diferents països arreu d'Europa organitzats per antics voluntaris que han col·laborat amb el projecte anteriorment i ho segueixen fent. També compten amb un *crowdfunding* on reben múltiples donacions, sobretot d'individuals, a través de la seua pàgina web.

Filosofia

Amb la «simbòlica» okupació d'un hotel, pretenen exemplificar com els moviments socials i la societat des de baix son capaços de millorar les condicions de vida de les refugiades i d'aquesta manera millorar la vida de tots. El projecte no es basa en la filantropia, ni de l'Estat ni privada, sinó més aviat pretén ser un projecte solidari auto gestionat. Es basen en la idea que reclamant els drets bàsics i proveint d'ajuda directa a les refugiades, també es posa en pràctica una concepció de la solidaritat en la vida quotidiana que crea i desenvolupa espais de llibertat i de lluites comunes entre locals i refugiats. Estan convençuts que l'equilibri de

poder es pot desplaçar en pràctiques concretes en forma d'acció directa en lloc de mitjançant les crides humanitàries generals, sovint molt burocràtiques i centralitzades. El *City* s'ha convertit en una icona de solidaritat i resistència. El projecte es posiciona clarament i de manera política, en contra de la militarització i el tancament de les fronteres europees, de la detenció de refugiats en situacions inhumanes en camps super poblats allunyats de la ciutat i en contra del pacte de la vergonya entre Europa i Turquia que es va firmar al març del 2016. Lluiten per un allotjament digne per a les refugiades dins de les ciutats, on deixin d'estar estigmatitzades i puguin tenir garantit l'accés a l'atenció sanitària, a l'educació i als serveis socials que necessitin. El *City Plaza* pretén formar part d'un moviment internacional de solidaritat que reivindica la llibertat de circulació i la fi de les guerres als països d'Orient Mitjà i d'arreu.

Punts forts i punts dèbils del projectes

Degut a l'enorme esforç de remodelació que es va portar a terme abans que arribessin els residents, actualment el *City* compta amb unes de les millors condicions de vida d'Atenes, i probablement de tota Grècia. El constant treball conjunt entre activistes i refugiades dota a les residents d'autonomia i d'empoderament en la lluita i d'una visió multicultural i àmplia. L'horitzontalitat i l'assemblearisme són els pilars del projecte. Un altre punt fort és que estan més actius a les xarxes socials i més oberts al periodisme que altres *squats* del barri. És important per elles que el projecte es conegui més enllà d'Atenes i de Grècia, que solidaritat s'estengui i traspassi totes les fronteres i que cada cop s'impliqui més gent. Es tracta de connectar tot el que es fa al *City* amb altres lluites d'arreu, per fer-les visibles i veure que no estan aïllades, sinó que totes formen part d'un mateix moviment.

Al comptar amb tant bones condicions, la llista d'espera és de més de 2,000 persones, el que fa que molta gent que ho desitjaria no pugui venir a viure aquí, i consegüentment la decisió de qui entra o qui no, sempre es feixuga (es decideix sempre en relació a vulnerabilitat dels sol·licitants). Un altre punt dèbil, és que degut a la gran quantitat de voluntaris interessats en col·laborar en el projecte, a vegades es fa complicat l'organització d'activitats. Només hi ha uns pocs voluntaris que es quedin aquí a llarg termini. D'aquesta manera, els voluntaris que es queden durant un mes o menys, a vegades no es poden implicar del tot en les activitats que porten a terme. El canvi constant de persones creuen que no és bo, especialment per als nens.

1.2 JASMINE SCHOOL

La *Jasmine School*, o Segona Escola, es una de les escoles més antigues d'Atenes, i portava en desús més de 8 anys.

Temps que porta en funcionament

Les residents es van anar instal·lant a principis de setembre de 2016.

Com va sorgir el projecte

El pati de l'edifici s'utilitzava des del juny per a dur a terme algunes activitats durant l'estiu per part de voluntàries espanyoles. A partir d'aquí, i arran de la contínua arribada de persones a la ciutat, es va veure la necessitat de la creació d'un projecte a llarg termini. Van decidir constituir-se com a associació i començar a crear un espai de cooperació entre els residents i els voluntaris.

Com es va aconseguir l'edifici

Després de les recents okupacions al barri, al març *Notaara* i a l'abril el *City Plaza* i arran de la necessitat urgent, es van començar a alliberar més espais durant els mesos següents, com va ser el cas de la *Jasmine*. Es va entrar a l'edifici amb el recolzament d'activistes locals, i es va haver de dur a terme una prèvia rehabilitació dels espais, per convertir per exemple, les antigues aules en habitacions.

Quanta gent allotja l'edifici i de quines nacionalitats prové aquesta gent

Actualment hi viuen unes 200 persones, encara que té capacitat per 300. En funció de l'època i del període, han sigut fins a 150. La majoria de residents, sobre un 80% són de Síria, però també hi ha persones d'Afganistan, del Kurdistan i d'Iraq.

Serveis i activitats que ofereix

Refugio Atenas s'encarrega de servir l'esmorzar cada dia, i de les classes per a nens i també per adults. Hi ha una petita clínica de primers auxilis, on es fan cures i s'atenen urgències que no són greus. També es fan acompanyaments hospitalaris. L'equip legal ve tot sovint i dóna informació, atén requeriments, ajuda en definitiva a fer més àgils els processos legals dels refugiats. També s'organitzen tota mena d'activitats diàries per als nens. Un cop a la setmana

s'organitza el «meeting women», una reunió de dones on fan classes de yoga, cusen o ballen juntes.

Després també s'organitzen activitats puntuals, com concerts o xarrades.

Organització interna

Per una banda, les mateixes residents s'autogestionen les tasques de cuina, de neteja i de distribució d'espais i de materials. Normalment totes les *squats* prenen les decisions de manera assembleària. A la *Jasmine*, els residents mateixos s'organitzen normalment a dit, o amb diferenciats rols de gènere per a cada tasca. És una forma de trencar els paternalismes, no s'han d'organitzar de la manera que nosaltres creiem millor. Per l'altra part, Refugio Atenas que s'encarrega de coordinar la resta d'activitats, si que s'organitza horitzontalment, sense jerarquies i de manera assembleària, cada equip de treball té els seus *meetings*.

Després hi ha serveis, com els que ofereixen l'equip de suport legal, que es coordinen amb la resta de *squats*.

Fonts de finançament

La *Jasmine* en general no rep cap finançament. L'edifici no té cost, i la roba i menjar arriba sobretot d'Elliniko. Refugio Atenas si que accepta donacions a través de transferència bancària, o mitjançant el sistema Teaming de micro-donacions, sempre amb la voluntat de mantenir la independència política.

Filosofia

Els principis del projecte es basen en una voluntat integradora i de solidaritat, que aposta i confia en el canvi. El treball en equip i en xarxa es considera imprescindible, sense imposar res a ningú. Creuen que no es tracta només d'allotjar refugiades, sinó que el projecte va més enllà. Es participa dels moviments socials de la ciutat, i es participa d'un moviment polític, en contra de la gestió institucional i de la falsa solidaritat de grans ONG's. El compromís i la tolerància resulten claus en l'intent de crear noves dinàmiques socials i noves alternatives de viure en comunitat.

Punts forts i punts dèbils del projectes

El mateix espai representa a la vegada un punt fort i un de dèbil. El gran pati que hi ha permet organitzar moltes activitats a l'aire lliure per als nens, cosa que en altres espais no es pot fer, però a la vegada, tenint en compte que és un edifici molt antic, les instal·lacions elèctriques i de canonades són bastant precàries. Per 300 persones tenir només 3 o 4 lavabos oberts

suposa un problema. Les canonades son molt antigues i s'embussen constantment i hi ha molta humitat. S'hauria d'haver rehabilitat l'edifici completament, però escassejaven el temps i els diners.

1.3 KHORA COMMUNITY

Khora Community es troba localitzada en un edifici de 8 plantes al carrer Tsimiski, dins del barri d'*Exarcheia*. Funciona com un centre social de dia on es desenvolupen diferents activitats.

Temps que porta en funcionament

Des de finals de Setembre de 2016

Com va sorgir el projecte

La comunitat *Khora* va ser creada per un col·lectiu de persones que es van conèixer a Lesbos mentre treballaven amb el projecte *Skipchen* i en el camp auto organitzat *Better Days For Moria*, ubicat a l'antic centre penitenciari de l'illa. Altres voluntaris havien estat col·laborant anteriorment en camps a França (Calais) a Sèrbia (barraques de l'estació) o a Grècia mateix. Davant la dificultat per seguir treballant als camps, per l'increment de la seguretat militar, van decidir traslladar-se a Atenes i començar aquest projecte plegats.

Com es va aconseguir l'edifici

L'organització va decidir formar-se com a cooperativa. Les raons van ser vàries, però entre d'altres, volien trobar un espai gran i segur per desenvolupar totes les activitats desitjades sense la possibilitat de ser desallotjats. No funcionen ni com una ONG ni com una casa okupada; l'organització va decidir buscar un espai que es pogués llogar. Els va costar tres mesos trobar finalment, l'edifici que avui en dia allotja la comunitat *Khora*. El lloguer de l'edifici suposa 3.400€ mensuals. El primer any de lloguer queda cobert per una donació d'uns ciclistes, tal com s'explica a continuació.

Quanta gent visita cada dia la comunitat i de quines nacionalitats prové aquesta gent

Al comptar amb moltes activitats diferents, és impossible fer un càlcul aproximat de les persones que venen diàriament, però el que si se sap, es que es serveixen uns 350 àpats cada dia, incloent les voluntàries que col·laboren amb el projecte.

L'espai està obert a tothom. Hi ha persones que venen cada dia a fer classes d'idiomes o a dinar, i altres que tan sols venen un cop al més el dia que tenen visita a la clínica dental.

Respecte les nacionalitats són molt diverses, arriba gent tant del nord d'Àfrica (Marroc, Algèria) com de l'Orient mitjà (Síria, Iraq, Iran, Kurdistan, Afganistan o Pakistan)

Serveis i activitats que ofereix

Al soterrani de l'edifici, trobem tant el taller (*workshop*) on es construeixen diferents mobles i instal·lacions tant per la comunitat com per altres *squats* o pisos i també la tenda gratis (*freeshop*) que s'utilitza per proveir de roba i productes higiènics a tothom que ho necessiti, permetent l'elecció, que en molts altres casos els hi es negada. A la planta baixa trobem la recepció (*welcome area*), on sempre s'intenta que hi hagi una persona poliglota, així com el *kids space*, on es queden els nens més petits, la majoria bebès, mentre els pares i mares assisteixen a alguna de les activitats de la comunitat. A la primera planta trobem la *Social Kitchen*, on es cuinen i es distribueixen uns 350 àpats al dia, així com un petit esmorzar, i també sopar pels alumnes que assisteixen a les classes de la tarda. A la segona planta es troba el *Social Café*, un espai on es pot seure, menjar, relaxar-se i relacionar-se amb la idea de socialitzar uns amb els altres. Aquest espai també s'utilitza per a la celebració d'esdeveniments, com ara la nit del cinema, actuacions musicals, reunions obertes i grans *meetings*, així com les classes de defensa personal. A la tercera planta trobem tres classes, on s'imparteixen cursos d'àrab, grec, anglès, alemany i francès per a adults i nens. També hi ha una sala d'ordinadors i una petita llibreria. A la quarta planta trobem la sala de suport legal, on els usuaris de l'edifici poden programar cites per discutir i informar-se sobre els seus casos particulars i rebre el suport necessari, a més a més de la clínica dental, un dels pilars del projecte. Actualment compten amb dues cadires dentals i varis dentistes qualificats grecs que proporcionen assistència dental gratuïta a qui ho sol·liciti. La clínica dental està associada a l'organització D4R (*Dentists 4 Refugees*) que s'ha compromès a donar suport al projecte fins al febrer de 2018. A la planta superior de l'edifici es troba la sala de música que ofereix lliçons i un espai de pràctica per als músics, tant experimentats i principiants. Aquesta planta també alberga l'espai per a les dones (*womenspace*) on es reuneixen per parlar, relaxar-se, aprendre i compartir experiències. L'àrea central d'aquesta última planta s'utilitza per a albergar tallers creatius tant per a nens com per a adults. A la part superior hi ha un gran terrat, on a vegades també s'hi organitzen diferents activitats.

Organització interna

Khora Community està registrada com una cooperativa grega. Durant les primeres setmanes van haver-hi reunions que van durar hores, per gestionar els temes burocràtics i el pagament de taxes, etc. Tot aquest procés va ser necessari per establir les bases del projecte i seguir endavant.

A partir d'aquell moment, es va convidar a tothom qui volgués a unir-se als grups de coordinació de les diferents activitats. Cada grup de treball té les seves pròpies reunions que organitzen diferents aspectes del projecte i que conflueixen en una assemblea setmanal on es tracten temes generals, si algun equip de treball necessita més gent, material o si hi ha hagut alguna incidència. De totes maneres, els voluntaris estan en contacte constant per intentar resoldre els problemes del dia a dia. També es celebra una reunió oberta cada dues setmanes, on tothom pot participar. Intentem assegurar-nos que persones multilingües treballen en les diferents activitats per arribar a tothom. Per a l'organització logística i financera, les voluntàries que es queden per un període prolongat de temps, són en general qui creen contingut per a les xarxes socials, així com qui s'encarreguen de la recerca de subvencions i donacions que ajudin a finançar el projecte.

Fonts de finançament

La comunitat *Khora* rebutja rebre suport estatal o de les autoritats locals. Accepten diners de varis projectes i organitzacions però cap dels grups que fan donacions pot imposar el seu criteri sobre l'organització i/o funcionament del projecte, d'aquesta manera es manté la independència i l'autonomia. Un dels projectes que ajuda a finançar la comunitat es el grup de ciclistes anglesos *Thighs of Steel*, els quals van venir amb bicicleta des de Londres fins Atenes, recol·lectant uns 50.000 donats íntegrament a *Khora*. Aquests diners han servit per cobrir el lloguer de l'edifici durant el primer any. El grup de ciclistes va tornar a començar la ruta al maig del 2017 des de Londres fins la capital grega per tal d'intentar cobrir un any més de lloguer. *Help Refugges*, una organització benèfica del Regne Unit, ha donat 90.000 euros. Aquesta organització també va finançar el grup *Skipchen* amb base a Lesbos i coopera amb més de 70 projectes repartits per tot el país hel·lènic. Aquesta organització depèn de donacions privades, mitjançant la seva connexió amb la indústria de la música per recaptar fons. Un altre canal pel qual reben donacions, sobretot d'individuals, es a través de la pàgina de Facebook. *Giving for a Better Future*, una petita organització suïssa, dona certs diners que van destinats íntegrament per a donar una petita retribució als mestres grecs qualificats que imparteixen les classes a *Khora*. *Peace Club Zurich*, un club nocturn de la ciutat suïssa, va donar la facturació íntegra d'un cap de setmana al projecte. Finalment, *Dentists 4 Refugees*

s'encarrega de fer funcionar la clínica dental, i *Team Sweden* va donar fons per equipar la clínica.

Filosofia

Creuen en la auto gestió i en la auto organització i volen treballar juntament amb projectes, grups o individus que comparteixin els aquests objectius i valors. Creuen que els petits projectes de base són més eficaços i sustentables que les grans organitzacions. Les persones amb les que treballen es tracten cas per cas. La seua experiència els ha fet criticar algunes ONG i organitzacions de grans dimensions per les següents raons: mal ús dels fons; incapacitat per proporcionar respostes ràpides i útils; signatura d'acords de confidencialitat; relacions amb els governs, les multinacionals i la UE; l'ambient de treball; estructura jeràrquica; la caritat en lloc de la solidaritat; donar suport a l'Estat en lloc de crear una alternativa, etc.

Proporcionen una llista de serveis i xarxes de suport disponibles a Atenes de tots els grups actius per permetre a la gent prendre les seves pròpies decisions sobre el tipus d'ajuda que volen o necessiten. Fan això perquè creuen que les persones tenen el dret a prendre decisions informades sobre el suport al que accedeixen.

Creuen en la lliure circulació de totes. Tota persona té dret a l'elecció, l'autonomia, la dignitat, la comunitat i la capacitat d'accedir als mitjans bàsics de vida. Reconeixen que aquesta situació ha estat creada i perpetuada pels governs i corporacions que es beneficien d'ella i es troben en oposició a ells i en solidaritat amb tots els afectats. El seu objectiu és crear un espai on moviments locals, refugiats i voluntaris internacionals es reuneixin per a la discussió oberta i el diàleg. Pretenen recuperar les seues vides del sistema i crear col·lectivament alternatives.

Punts forts i punts dèbils del projecte

La creació d'una xarxa social auto organitzada, que s'estén més enllà de la ciutat, es un dels punts claus per als organitzadors. Creuen que aquesta xarxa on molts refugiats també han esdevingut voluntaris, perdurarà durant temps i que no acaba en aquest projecte. L'equip de comunicació també és una potencialitat per a *Khora*, perquè gent d'arreu se n'assabenta del que està passant aquí, a través de canals directes i fora dels grans mitjans informatius. Com s'han constituït com a cooperativa i paguen lloguer, no tenen por a possibles desallotjaments, com moltes altres *squats* o centres socials d'*Exarchia*, i això és un punt molt fort.

El formar part d'un grup de treball amb persones de diferents ideologies polítiques i religioses, els converteix en un grup divers però unit en un objectiu comú. Segons l'activista entrevistada,

un punt a millorar és que encara que es tracti de dur a terme el projecte amb una jerarquia plana, a vegades les voluntàries que porten aquí més temps tenen més capacitat de decisió.

1.4 MAGATZEM *ELLINIKO*

A l'antic camp de bàsquet olímpic, en desús des de 2004, a les afores de la ciutat i al costat de l'antic aeroport, que a la vegada s'ha convertit en un camp de refugiats improvisat, s'ubica uns dels magatzems encarregats de distribuir donacions més gran del país.

Temps que porta en funcionament

L'organització espanyola SOS Refugiados porta activa més temps, però el projecte a *Elliniko* va començar fa poc més d'un any, a l'abril de 2016.

Com va sorgir el projecte

Al magatzem d'*Elliniko* s'han ajuntat dos projectes. Per una banda l'organització grega *Pampiraki*, que treballa des de fa temps amb persones sense llar i per l'altra SOS Refugiados. Quan el port de *Piraeus* es va començar a omplir de gent que arribava de les illes, van decidir que havien d'ampliar el seu camp d'actuació i van començar a repartir bosses de menjar fresc en el camp improvisat que va sorgir al costat del port. Aquesta organització va entrar en contacte amb les precursors de SOS Refugiados, qui també havien estat anteriorment a les illes, fent tasques de salvament. Quan el camp del port es va desallotjar i amb ell el magatzem adjacent, les dues organitzacions van decidir buscar un espai, unir-se i començar a treballar juntes en el repartiment de donacions materials i aliments frescos a diferents camps i *squats*.

Com es va aconseguir l'edifici

Mitjançant un requeriment, l'ajuntament d'Atenes va cedir part de les instal·lacions de l'antic camp olímpic de bàsquet que portava pràcticament inutilitzat des del 2004. En principi la cessió va ser per un any i mig, encara que creuen que la situació va per llarg.

Principals línies d'actuació

SOS Refugiados ha realitzat moltes campanyes de recollida de material, roba i menjar que ha arribat i continua arribant majoritàriament des d'Espanya. Es coordinen els enviaments dels camions, es descarrega la mercaderia, es classifica i s'organitza. Per exemple la roba, es classifica entre roba d'hivern, d'estiu, per edats, talles, etc. El mateix amb el calçat. El menjar també es revista, ja que a vegades arriben coses caducades o aliments que contenen porc.

Des del magatzem s'està duent a terme una tasca de repartiment d'aliments i roba a tots els *squats* d'Atenes i a altres camps o organitzacions. Una part important del projecte i que necessita especial suport econòmic, és el repartiment d'aliments frescos, verdura, fruita, ous, etc, que no es poden emmagatzemar i que es compren al dia, en diferents establiments locals que també col·laboren de manera solidària amb uns preus baixos.

Organització interna i coordinació dels repartiments

SOS Refugiados, coordina les campanyes de recollida de material i aliments que es duen a terme per tota Espanya, organitzat per altres voluntaris o organitzacions, i a través de l'empresa de transports SEUR, s'envia en camions cap a *Elliniko*, que tarden aproximadament una setmana en arribar. Per altra banda, cada *squat* elabora una llista de necessitats setmanalment i li fa arribar a SOS Refugiados a través de correu electrònic. D'aquesta manera, la furgoneta distribueix els diferents encàrrecs a les *squats* i elles mateixes ho organitzen i ho distribueixen.

També hi ha una via comunicativa setmanal a través de WhatsApp entre les *squats* i *Elliniko* per coordinar els enviaments de productes frescos. Amb els productes frescos normalment no hi ha tant problema a donar-los tot el que demanen perquè és anar a la botiga, passar-los la llista i ells mateixos ho porten a les *squats*.

Per la seva banda, Pampiraki també segueix fent repartiments a gent sense sostre o a famílies amb escassos recursos a Atenes.

Fonts de finançament

Son independents políticament i no reben subvencions governamentals. Tot el projecte es finança a través de donacions que en major part arriben de l'estat espanyol. Al magatzem arriben moltes donacions materials, sobretot en camions. També arriben donacions monetàries, imprescindibles per continuar amb els repartiments de menjar fresc i també per casos puntuals en els que es precisen arranjaments en algun *squat*, o algun electrodomèstic, etc. Es fan campanyes ciutadanes de recollida de fons i també tenen un *crowdfunding*. Molts cops, també son les pròpies voluntàries que arriben amb diners de col·lectes o d'esdeveniments que han organitzat als seus pobles i ciutats. S'analitzen les necessitats més urgents i s'intenta fer una distribució equitativa dels recursos.

Filosofia

El poble ajuda al poble. Resistència i solidaritat, no solament per ajudar a les refugiades, sinó com a eina i posició política. Es vol demostrar que hi ha maneres diferents de fer les coses, i

que si els governs i les ONG's no saben donar una resposta efectiva a la situació, la ciutadania s'ha d'organitzar, creant les seues pròpies dinàmiques socials i estructures organitzatives.

Punts forts i punts dèbils del projectes

Com a principal potencialitat es podria destacar el sorgiment d'aquesta xarxa de solidaritat ciutadana que fóra dels paràmetres institucionals, s'ha sabut organitzar i coordinar centenars de campanyes de recollida de roba i aliments, arreu de l'estat espanyol. Més enllà de l'ajuda material, totes aquestes campanyes han ajudat a a crear consciència entre la societat espanyola.

Que a dia d'avui segueixin arribant camions plens de palets, i que desenes de voluntàries viatgin fins a Atenes per col·laborar, utilitzant el seu temps i els seus diners de manera desinteressada i totalment altruista, denota l'esperit actiu i solidari de les activistes, majoritàriament espanyoles, que arriben a *Elliniko* cada setmana.

Per l'altra banda, a vegades la gestió es difícil, ja que ens enviaments de donacions no són periòdics, i hi ha productes que sempre escassegen. També arriba moltíssima roba més de la que va sortint. I la gent, amb la millor intenció del món, segueix donant roba. En aquest aspecte s'ha elaborat i difós una llista de necessitats per fer més efectives les campanyes de recollida.

2. Anàlisi comparativa i interpretativa dels projectes estudiats

Ha resultat interessant fer l'estudi d'aquests quatre projectes que, tot i que formin part de la mateixa xarxa de solidaritat, tenen funcions i maneres de procedir ben diferenciades. Tots els projectes van sorgir arran de la necessitat urgent d'ajudar a les nouvingudes, considerant totalment inadequades les condicions de vida als camps i l'estigmatització d'aquestes. A continuació es durà a terme una anàlisi comparativa en relació als diferents aspectes dels projectes.

2.1 Espais que ocupen

Tenint en compte els espais que ocupen, aquests són molt diferents i conseqüentment la gestió d'aquests també presenta reptes diferents. Des d'una antiga escola, a un hotel de luxe abandonat, passant per un antic camp olímpic de bàsquet. Si tenen alguna cosa en comú, és que tots aquests espais havien estat buits durant anys i les activistes i refugiades els han recuperat i rehabilitat per atendre les necessitats bàsiques de les migrants per una part, i per reivindicar el seu dret a la ciutat, per l'altra. Mentre que tant el *City* com la *Jasmine* són espais

okupats o alliberats, *Khora* paga un lloguer mensual, i el magatzem d'*Elliniko* va ser cedit per l'ajuntament d'Atenes. La proliferació d'edificis i locals buits ha augmentat significativament pels carrers dels barris més humils d'Atenes, arran de l'especulació immobiliària, la construcció de grans infraestructures pels JJOO, i l'esclat de la crisi al 2008. En aquests context, els moviments socials de la ciutat han aprofitat alguns d'aquests espais abandonats i els han reobert i rehabilitat, donant-lis un nou ús. Consideren que en aquests casos, les okupacions són legítimes, recolzades en la responsabilitat social cap als altres i necessàries davant la situació d'emergència social a la ciutat.

El perill de desallotjament dels espais alliberats es constant, tant el *City Plaza* com dues *squats* més han rebut el passat dilluns 5 de Juny una ordre de desallotjament. No és sap molt bé el que passarà. Algunes activistes creuen que ho fan per posar pressió al moviment per a que no es segueixin okupant espais, ja que davant la mobilització i resistència tant del *City* com de les altres dues *squats* el desallotjament resultaria complicat, gairebé impossible. Per l'altra banda els refugiats tenen por. Com diu un company resident del *City*, «Jo no puc arriscar-me a que un dia a mitja nit ens facin fora, les meues filles no es poden quedar al carrer». Ell i la seua família s'estan plantejant de tornar al camp de *Larissa* on han estat durant 6 mesos, a 350 km d'Atenes. La situació actual és incerta, el govern no cessa en l'enviament d'ordres judicials i en registres aleatoris. Davant la repressió, també hi ha contestació, organització i mobilització del moviment. *Khora*, en aquest sentit, compta amb una seguretat extra, ja que paga mensualment el seu lloguer i no està fent res «fora de la llei», per tant no corre perill de ser desallotjada.

2.2 Capacitat d'allotjament

Tenint en compte la capacitat d'allotjament, el *City Plaza* es el que més persones allotja, arribant a les 400, mentre que la *Jasmine* té capacitat per a 300 encara que ara en viuen unes 250. La vida comunitària quotidiana de 400 persones en un mateix edifici no està exempta de problemàtiques i tensions puntuals. La convivència domèstica genera conflictes quotidians entre les residents, que en molts casos carreguen amb les experiències traumàtiques viscudes. A la vegada, les residents provenen de zones molt diverses de l'Orient Mitjà que acumulen una gran varietat de conflictes des de fa anys. D'aquesta manera, s'han produït recels, tensions i casos de discriminació entre gent d'origen divers. Hi ha persones que sofreixen ansietat o que no surten de l'habitació, altres que reben males notícies dels seus països. No és fàcil. Tot i així, el clima és agradable i càlid, hi ha nens per tot arreu i tothom s'intercanvia un somriure al creuar-se.

2.3 Estructura organitzativa

Si es compara el model organitzatiu de cada projecte, des del punt de vista legal, el *City Plaza* es una plataforma ciutadana, mentre que *Khora* es va constituir com a cooperativa i Refugio Atenas, l'organització que treballa a la *Jasmine School* i SOS Refugiados que treballa a *Elliniko*, s'han constituït com a associacions. El projecte que sembla tenir una estructura organitzativa més horitzontal es el *City*, ja que la majoria de decisions es prenen en conjunt i existeixen moltes assemblees i *meetings* per coordinar els diferents grups de treball. Totes les residents estan implicades, ja que almenys un cop a la setmana els toca participar en les tasques de cuina o neteja. La *Jasmine* funciona diferent. Elles mateixos decideixen qui cuina, qui neteja, i qui s'encarrega d'altres aspectes. Normalment són les dones les qui més s'ocupen de les feines domèstiques i dels nens, i els homes d'assumptes més organitzatius i administratius. És la seua manera d'organitzar-se. En aquest sentit, és important no imposar els patrons de funcionament que vulguin les activistes, es tracta de trencar amb els paternalismes. No tot s'ha de gestionar assembleàriament, la qüestió important és l'auto organització. *Khora Community* també té la seua pròpia manera de funcionar. Al ser un edifici on no hi viuen persones, sinó que només s'hi duen a terme activitats, hi ha molta més implicació per part de voluntàries i activistes internacionals, encara que sempre s'insta a involucrar-se a tothom i moltes refugiades formen part del projecte. També funcionen de manera assembleària, on es coordinen els diferents grups de treball i es reparteixen les tasques. El magatzem d'*Elliniko*, per la seua naturalesa, no pot funcionar de manera totalment assembleària. Les activistes que porten més temps implicades en el projecte, són les que s'encarreguen de posar-se en contacte amb les organitzacions que volen fer campanyes de recollida a Espanya i coordinen els enviaments, la rebuda del material i el posterior repartiments a les diferents *squats*. El contacte entre el magatzem i les *squats* és ràpid ja que es fa via *whatsapp* o correu electrònic.

2.3 Activitats diàries

Tenint en compte les diferents activitats i serveis que ofereixen aquests projectes, *Khora Community*, és qui més n'ofereix. Compten amb una clínica dental, importantíssima, ja que la salut bucal no és considerada de primera necessitat, però tot i així es especialment necessària. A *Khora* es serveixen uns 350 àpats per dia, i al desenvolupar tantes activitats és un espai on hi acudeix molta gent diàriament, un espai per socialitzar i per compartir experiències. El *City Plaza*, per la seua part, a part d'organitzar-se per proporcionar allotjament, dinar i sopar a les

residents, i classes d'idiomes, també es considerat un com espai polític de lluita, on es duen a terme xarrades, i planificacions d'esdeveniments i manifestacions, en col·laboració normalment amb la *squat Notaara* i altres col·lectius anarquistes del barri. A la *Jasmine*, les voluntàries organitzen diferents activitats per als nens diàriament, però aquestes no participen de la gestió bàsica de l'edifici (gestió d'espais, organització de la cuina, neteja, etc). Un fet destacat en les activitats que es duen a terme en tots aquests espais, es que s'intenta sempre que siguin de caire cooperatiu i col·lectiu, posant en pràctica els principis de l'ajuda mútua i creant nous hàbits de suport i de solidaritat directa i horitzontal.

2.4 Finançament

Tenint en compte els models de finançament dels diferents projectes, hi ha dos punts comuns a tots ells: no accepten finançament estatal ni institucional i mantenen la independència política i de gestió (les donacions en cap cas, poden imposar cap criteri organitzatiu), el que els permet prendre decisions ràpides i efectives segons les necessitats de cada moment (principal debilitat del model «oficial» d'ajuda humanitària). Inclús els mètodes de finançament suposen una posició política.

Tant el projecte que després desembocaria en el *City Plaza*, com la iniciativa precursora de *Khora Community*, són organitzacions que van néixer a Alemanya i a Suïssa, respectivament, i gran part del seu finançament inicial prové de campanyes dutes a terme en aquests països. Tots dos projectes tenen en comú que fan molta publicitat i difusió per les xarxes socials, fet que ha comportat que els projectes es coneguin a arreu, que hagin esdevingut transnacionals i que més persones continuïn col·laborant. Per la seua part, SOS Refugiados, organització creada a l'estat espanyol, també ha esdevingut bastant coneguda arran de les campanyes de recollida de material i de la publicitat tant a través d'internet com per televisió, fet pel qual segueix rebent donacions periòdiques, encara que amb el pas del temps, la flama solidària es va apagant i cada cop en reben menys. El fet que el magatzem el porti aquesta organització espanyola, provoca que la majoria d'activistes que hi col·laboren siguin espanyoles i que enlloc de l'anglès que s'utilitza normalment, l'espanyol sigui la llengua de comunicació principal. El projecte que menys suport econòmic rep es el que alberga la *Jasmine School*. L'escola com a edifici no rep cap tipus de finançament. El menjar i la roba són subministrat per *Elliniko*, i Refugio Atenas s'encarrega de reparar els possibles danys o deficiències de l'edifici o de cobrir necessitats puntuals.

2.5 Coordinació en xarxa

Cada edifici funciona de manera autònoma, ja que cada projecte està format per diferents grups amb diferents tendències, ideologies o interessos. Tot i així, existeix una coordinadora de *squats* formada per representats de cada edifici, que es reuneix un cop per setmana per tractar temes en comú. Hi ha temes que són més susceptibles de ser coordinats, com per exemple el tema educacional. Hi ha un equip de treball (*Edusquat*) que ha elaborat un programa educacional per a totes les *squats* per tal de repartir-se el professorat i les aules. També hi ha un grup de clínica i salut i un altre de suport legal que són coordinats amb la resta de *squats*. Els temes d'organització i acció política també es tracten en conjunt, si es volen concretar i dur a terme accions, o celebrar manifestacions. Aquests actes reivindicatius serveixen per crear cohesió social i per fer més col·lectiva la lluita. La majoria de les residents de les *squats* va participar en la multitudinària manifestació del passat 18 de Març, on més de 200.000 persones van recórrer els carrers d'Atenes per denunciar el tracte vexatori que estant rebent les refugiades, en contra del pacte entre la UE i Turquia, en contra de la guerra, del racisme i de la xenofòbia. Davant de qualsevol agressió, desallotjament, o fet urgent, tota la xarxa es mobilitza ràpidament. Així va ser la nit del dijous 23 de Març, quan la *squat 5th School*, a la perifèria d'*Exarcheia*, va ser atacada per part de grups feixistes armats. Diversos refugiats van resultar lesionats. Una hora més tard, a les 4 de la matinada, es va convocar una manifestació d'urgència, on van assistir unes 100 persones, en rebuig als fets i als actes xenòfobs. En definitiva, la capacitat de mobilització i de coordinació en xarxa es molt ràpida i efectiva.

2.6 Punts forts i punts febles de la xarxa

Un dels punts més forts dels projectes de les *squats* és que s'està proporcionant unes condicions de vida dignes per a totes aquestes persones, amb intimitat, privacitat i l'accés a recursos i serveis. A la vegada, els residents es troben en una atmosfera càlida i propera, on tothom pot dir la seva. Tots els projectes pretenen que les refugiades s'empoderin i s'autogestionin el màxim possible. S'està duent a terme una auto governança; Les activistes opinen que la creació d'aquesta xarxa de solidaritat està creant llaços socials molt forts i que perduraran durant temps i condicionaran inevitablement, altres moviments socials i organitzacions civils. La lluita, ni comença ni acaba a Atenes. Aquest moviment no es una lluita aïllada ni local, sinó que per la seua naturalesa transversal abasta diferents aspectes, que tenen moltes coses en comú amb diferents moviments socials d'altres llocs que cada vegada esdevenen més transnacionals. El *City Plaza*, i la resta de *squats* d'*Exarcheia*,

coincideixen en que no es tracta només de que els refugiats visquin en espais dignes, sinó que a la vegada implica un acte de resistència contra el model de gestió estatal i d'ajuda «humanitària» dels organismes oficials, ja que creuen, que es precisament a través de lluites comuns que la configuració de la societat canvia. Moltes refugiades, per la seua part, agraeixen molt l'esforç voluntari dels activistes, i es troben a gust a les *squats*, però tampoc han triat estar vivint aquí. L'espera a Grècia es fa llarga i feixuga i a vegades la convivència amb tantes persones no resulta fàcil. Definitivament els agradaria tenir una vivenda digna que poguessin habitar legalment, però donada la situació prefereixen les *squats* que els camps. Al ser espais on hi caben un nombre limitat de persones, les llistes d'espera són molt llargues i no tothom que ho desitjaria hi pot venir a viure, encara que sempre es dona preferència a casos vulnerables, com els menors no acompanyats. En aquest sentit, a vegades a gestió es difícil perquè tot i sabent que quasi 2.000 persones es troben ben allotjades i en condicions dignes, la resta de 60.000 refugiats encara està en camps. Suposa doncs, una gota en mig de l'oceà.

2.7 Criminalització i repressió de la solidaritat

En torn a la criminalització de la solidaritat per part de grups neonazis o per l'estat, tots els projectes coincideixen en que els mètodes utilitzats són excessius i summament violents i repressius. El control dels camps per part de l'exèrcit va impedir seguir oferint ajuda als camps, almenys de manera legal, fet pel qual la majoria d'activistes es van traslladar a Atenes. El 13 de març d'aquest any, la policia va desallotjar dos edificis okupats del barri. Un d'ells allotjava unes 10 famílies refugiades i l'altre funcionava com a centre social. Aquests recents desallotjaments es condemnen totalment per part de tots els projectes, consideren inacceptable que unes 50 persones fossin desallotjades de manera violenta sense possibilitat de recollir documents ni objectes personals. Totes aquestes persones eren antigues residents de la *Jasmine*, que van decidir okupar el edifici ja que les condicions eren molt millors. L'edifici en qüestió era un antic centre de donació de sang, i pertany a la Creu Roja. A les 5 de la matinada les residents van avisar a les activistes de que els estaven fent fora i que els portaven en busos a algun lloc que no sabien on era. Quan van arribar les activistes, es van trobar que la zona ja estava tota acordonada i totes les pertinences i objectes personals en contenidors a l'altre costat de la calçada. Els van portar al centre de detenció per a immigrants *Petrorali*, on els van retenir durant més de 10h, separant-los entre els qui havien començat amb el procés de registre i identificació i els que no. Als primers se'ls va distribuir en camps, els altres van quedar-se uns dies al centre de detenció i uns dies més tard també van ser

traslladats als camps. Les raons del desallotjament van ser confuses. Creu Roja pretenia construir en aquest edifici un centre d'acollida per a menors no acompanyats. Tot i així, les activistes i refugiades d'*Exarcheia* coincideixen en que es inadmissible que una organització que en teoria vetlla pels drets humans inciti a dur a terme accions d'aquests tipus i mitjançant aquesta violència procedimental.

Creuen que, en general, la criminalització ve donada a causa de la por que els governs tenen cap als moviments socials auto organitzats, aquells que no tenen sota control. Veuen que hi ha xarxes de la societat civil, que organitzades, es centren i assenyalen els punts on els governs estan fallant o on aquests no volen treballar en aquest moment. I no es tracta només de l'allotjament de les refugiades, que ha portat a la ciutat a milers de persones, sinó que també es tracta de crear altres dinàmiques de relacions socials i de construir alternatives. No només és el sostre, sinó que s'està participant d'un moviment social i d'una activitat política. Són unes maneres de fer que van totalment en contra del que està establert, en contra del model de ciutat neoliberal, en contra de la integració dels migrants a les ciutats, en contra de l'alliberament d'espais, en contra, en definitiva, de qualsevol reacció autònoma.

2.8 Interrelació dels projectes

Amb una mirada més general, i per fer una anàlisi general del funcionament de la xarxa de solidaritat d'*Exarcheia*, s'ha volgut fer una observació dels diferents aspectes que treballen, i com es relacionen entre sí els diferents projectes. En quan als espais que ocupen, existeix molta diversitat, des d'antics hotels petits (*Oniro*) o antigues escoles (*the 5th School*), fins a blocs de pisos sencers. Existeixen *squats* per a diferents usos i per atendre diferents necessitats. N'hi ha una per a homes solters (*Single Man*), una altra per a dones i nens, una altra on la gran majoria son kurds, i una altra només de dones. D'aquesta manera cada edifici s'autogestiona per sustentar-se i per atendre les seues necessitats quotidianes. La majoria de les *squats*, no compta amb activistes, no les necessiten. Els i les voluntàries, en aquests sentit, tenen molt clar que tan sols duen a terme un rol d'acompanyament i de suport. Creuen que la lluita de les migrants, és la lluita per la vida en sí mateixa, en la qual hi hem d'estar tots implicats, es una lluita pels drets de totes. D'aquesta manera les voluntàries no pretenen imposar cap dogma ni norma a ningú, sinó que estan aquí de manera altruista i amb la voluntat de fer pressió col·lectivament i de crear relacions i maneres de viure alternatives. Es tracta d'un recolzament no sol social o polític, sinó també humà. Així, encara que no hi treballin implícitament activistes, totes les *squats* estan en contacte amb els col·lectius de la xarxa. Saben on han d'acudir si necessiten quelcom. L'equip de suport legal, per exemple, col·labora

amb totes els projectes. Aquests grup d'advocats voluntaris, apart de donar assessorament legal i ajudar a preparar les entrevistes, són qui normalment acudeixen primers a casos com el desallotjament de l'antic edifici de Creu Roja, per informar sobretot als refugiats dels seus drets i per a intentar que les detencions il·legals durin el menys possible, per fer difusió dels casos de deportacions, per fer pressió i sobretot per informar. Qui té la informació es qui pot decidir lliurement el que vol fer.

Al juny del 2017, fa tan sols uns dies, s'ha instal·lat *Exarcheia Net*, una comunitat *wireless* que prové d'accés a internet gratuït a la majoria de *squats* i centres socials del barri. Es tracta d'una infraestructura tecnològica autònoma que funciona amb el sistema P2P (*peer-to-peer* en anglès). Es tracta d'una xarxa de comunicació per internet que no té clients ni servidors fixos, sinó una sèrie de nodes que es comporten com a clients i servidors dels altres nodes de la xarxa, permet l'intercanvi de fitxers en xarxa sense que calgui un servidor central que redistribueixi les dades. Això suposa un avenç clau. Internet avui en dia suposa una necessitat social important, i encara més per a totes aquelles persones que estan lluny dels seus països, i encara més quan aquests estan en guerra. Per a les refugiades, doncs, resulta imprescindible la creació d'aquesta xarxa, ja que moltes d'elles paguen una tarifa de connexió a internet. També esdevé clau per a la coordinació de la xarxa de solidaritat en general. Moltes activistes es coordinen mitjançant *Whats App* o *Telegram*. La difusió i intercanvi d'informació *online* es imprescindible i té un fort potencial en vers l'emancipació ciutadana així com en la creació d'infraestructures autònomes de tot tipus, d'autoorganització en tots els sentits de la nostra vida quotidiana, i en la possibilitat de compartir experiències internacionalment i que esdevinguin contagioses.

Tot i la importància d'estar connectats a través d'internet, el punt més important d'*Exarcheia*, és la convivència als carrers i a les places del barri dia rere dia. La plaça central d'*Exarcheion*, representa l'àgora del barri. Els cartells físics i el boca a boca segueixen sent eines imprescindibles en l'organització del moviment.

En definitiva, la xarxa de solidaritat directa sorgida, suposa la creació d'institucions socials d'organització i d'ajuda mútua, que escapen de qualsevol control estatal, enfocades per una part a atendre les necessitats més bàsiques a les seues veïnes, i alhora, suposa una voluntat d'emancipació del citat control estatal, en totes les seues formes. Suposa la voluntat del barri de governar-se, de decidir sobre les qüestions que els afecten, d'organitzar-se per defensar els drets de totes i les injustícies que fan que aquests drets siguin vulnerats.

V. Conclusions

L'objectiu del treball ha consistit en l'anàlisi d'un estudi de cas: Exarcheia com exemple d'estructura organitzativa d'ajuda mútua fora de les institucions. A continuació, s'han volgut destacar algunes característiques del moviment i de la xarxa de solidaritat del barri i les seues potencialitats cap a un canvi social real.

Primerament, ha resultat palpable el caràcter transversal de la lluita que s'està duent a terme, que avarca diferents dimensions de la vida social. Per una banda, aquest model de solidaritat i cooperació treballa per atendre les necessitats bàsiques de les refugiades de manera digna i es posiciona en contra del model institucional d'ajuda humanitària; Es manifesta políticament a favor de la lliure circulació de persones i en contra de la militarització de les fronteres i de les polítiques migratòries xenòfobes de la Unió Europea, com també forma part del moviment internacional en contra de la guerra. Els projectes autogestionats sorgits al barri també son, en part, una resposta al model de gestió urbana neoliberal, defensant el dret a la ciutat i a crear i gestionar espais autònoms de convivència i d'ajuda mútua al marge de les institucions. Es a dir, a part de defensar el dret de les migrants i refugiades i rebutjar les polítiques imperialistes que les han convertit en refugiades, aposten per altres maneres de viure i de relacionar-se col·lectivament, mitjançant pràctiques col·laboratives i organitzacions horitzontals.

En segon lloc, el model de gestió i organització assembleari de la majoria de *squats*, té una gran potencialitat implícita. La presa de decisions de manera col·lectiva, ajuda a establir hàbits socials on el compromís, la solidaritat i la interacció dels participants crea vincles i afectes que poden reconfigurar la consciència social, i construir una nova cultura política i organitzativa que respongui a les necessitats reals de la gent i que defensi les relacions socials per sobre de les mercantils. En la xarxa de solidaritat sorgida a *Exarcheia*, diferents grups i col·lectius formats tant per refugiades, com per voluntàries internacionals i activistes locals s'organitzen, interactuen i aprenen col·lectivament. Són espais heterogenis on persones de diverses procedències, de diferents classes socials, diferents mentalitats i bagatges culturals i socials creen plataformes d'aprenentatge col·lectives i participen d'una lluita comú. Mitjançant l'estudi dels diferents projectes, s'ha comprovat que la creació de formes alternatives d'organització de les relacions socials i econòmiques, implica necessàriament la configuració i creació de noves subjectivitats. Per exemple, el concepte «solidaritat» s'entén com una eina d'empoderament que reproduïda «des de baix», qüestiona l'arrel del problema i desafía la racionalitat dominant. Es un moviment on les principals afectades, les refugiades, esdevenen protagonistes de la lluita. La solidaritat directa doncs, es presenta en contraposició a les

pràctiques de «solidaritat» majoritàriament assistencialista, paternalista i caritativa pròpia dels governs europeus i de les grans organitzacions humanitàries com UNCHR i altres. Aquest procés d'empoderament implica tant una voluntat de transformació d'una realitat que es considera injusta, l'allotjament de refugiades en camps deshumanitzadors i el tancament de fronteres, com també implica inevitablement fer certa incidència i pressió política (política anti-política).

Evidentment, aquest model de gestió també té les seues deficiències, es difícil coordinar una xarxa on hi participen tantes persones i col·lectius. Així doncs, també existeixen tensions, contradiccions i discussions originades per les diferències entre els implicats. S'entenen que formen part dels projectes. Es necessita discutir constructivament, es necessita qüestionar la manera en la que es viu i en la que es vol viure. Es necessita en definitiva, la continua democratització del moviment.

En tercer lloc, es considera important destacar la transnacionalització del moviment. Com és evident, l'arribada de milers de refugiades a Grècia afecta pràcticament a tota Europa, i d'una manera o altra, també a tot el món. Per altra banda, encara que l'organització quotidiana de la xarxa de solidaritat d'*Exarcheia* es dugui a terme a nivell local i es consideri que les organitzacions de base són l'element principal en la pràctica de la governança, la implicació tant de refugiades com d'activistes d'arreu i la visibilitat a les xarxes socials, han fet que el moviment esdevingui d'interès transnacional. Primerament per la implicació de persones de diferents procedències i contextos, que adquirint aquestes noves subjectivitats, esdevenen potencials actors de nous projectes i noves alternatives cooperatives i autogestionades més enllà de Grècia en l'intent de construir una societat millor. Per altra banda, la difusió i la visibilitat d'aquests tipus de projectes a través de les xarxes socials i les plataformes multimèdia ha contribuït a fer-ne ressò i a que molta gent hi pugui participar, de diferents maneres, creant consciència i responsabilitat sobre els fets que succeïxen en altres països. Internet ha suposat un avenç significatiu en les comunicacions entre diferents moviments socials. Es pot considerar que possibilita la connexió de xarxes de solidaritat d'arreu i el sorgiment d'un espai on compartir experiències i empoderar-se col·lectivament. Es crea i es difon contrainformació, suposant, en definitiva un moviment contra-hegemònic davant dels grans mitjans de comunicació i les seues veritats «a mitges». D'aquesta manera, es revela que la solidaritat es capaç de transcendir les fronteres i els límits estatals, creant xarxes d'activisme internacional, d'abast global. El moviment d'activisme d'*Exarcheia*, i tots els col·lectius que en formen part, es poden considerar doncs, part de moviment per la justícia global, en tant que defensen, en un sentit molt ampli, els drets humans fonamentals de totes

les persones, i utilitzen els mitjans que tenen a la seua disposició per actuar acord amb els seus principis i solidaritzant-se amb les lluites alienes, que es passen a considerar col·lectives. Des del punt de vista de l'economia social, tots aquests esforços voluntaris que conformen la xarxa de solidaritat a *Exarcheia*, no tenen gran importància. No poden calmar de manera substancial la misèria a la que estan condemnades les més de 60.000 refugiades estancades a Grècia. Però des del punt de vista moral, la seua importància es enorme. Demuestra que, encara que sota l'actual sistema on predomina l'individualisme més absorbent, la ciutadania organitzada recorre a l'ajuda mútua i a la solidaritat horitzontal, refà tots aquells llaços i connexions socials que l'excessiva confiança en l'estat havia fet desaparèixer. I se'n surt!

Com a quart punt, es vol remarcar que gran part d'aquests projectes representen actes de desobediència civil, s'estan duent a terme fóra de la legalitat. Donada la inevitable imperfecció de les democràcies representatives, i davant del descrèdit cada vegada més generalitzat dels partits polítics i dels funcionaris governamentals, els moviments de protesta utilitzen la desobediència civil com un mecanisme, no només necessari, sinó legítim, de les democràcies contemporànies. D'aquesta manera, la validesa de la llei, o d'una norma, no ve donada únicament per la promulgació de l'acte legislatiu, sinó que tota norma jurídica es recolza i es justifica en funció d'un conjunt de normes morals. Aquest conjunt de normes morals poden anar evolucionant, com també ho hauran de fer les lleis que les subjecten a normes jurídiques. El cas d'*Exarcheia* és un clar exemple de desobediència civil, pacífica i reivindicativa, que busca aquest canvi en les normes morals de la societat, i en conseqüència també de les legislatives, reclamant els drets de totes i aprofundint en la responsabilitat social cap als demés. Davant la nefasta gestió de la crisi humanitària actual per part del govern de *Syriza*, que, seguint directrius europees i de la ONU, ha distribuït a les milers de refugiades en desenes de camps allunyats de tota vida social, els moviments socials de la capital grega han omès una sèrie de normes jurídiques, com l'atac a la propietat privada, en els casos de les *squats*, i fins i tot han resultat accions il·legals algunes com el repartiment d'aliments frescos a diferents camps on l'entrada de voluntaris independents està estrictament prohibida, o el transport de refugiats en vehicles privats d'una punta a l'altra de l'illa de Lesbos, trajecte de 10 km que han de caminar totes les persones que arriben en embarcacions per entrar al camp de refugiats de l'illa. Totes aquestes accions, i altres que s'han dut i s'estan duent a terme, han comportat sancions legals. La repressió policial, els desallotjaments i les amenaces de desallotjament a les *squats* són constants, així com els registres i identificacions arbitràries a diferents activistes de la xarxa. Tot i així, aquestes accions repressives ajuden a crear una cohesió social dins del moviment, augmenten la resiliència col·lectiva i encoratgen noves mobilitzacions. Tota repressió té uns límits, i a mesura que el moviment esdevingui cada cop

més internacional, i alhora sigui més acceptat per la societat grega, s'anirà legitimant per si sòl, i la repressió policial es trobarà cada cop amb més resistència.

Com a cinquè punt, i amb una mirada centrada en el conflicte de gestió urbana d'Atenes en general i d'*Exarcheia* en particular, es podria dir que tant el moviment okupa, com la xarxa de solidaritat directa, busquen recuperar el dret a la ciutat. La qualitat de vida urbana s'ha convertit en una mercaderia, com la ciutat mateixa. Avui en dia el consumisme, el turisme i les indústries culturals s'han convertit en aspectes essencials de l'economia política urbana, deixant fóra de la partida a les classes més baixes, i sobretot, a les migrants. Com la majoria de ciutats europees, el centre d'Atenes està sent fortament gentrificat, amb una proliferació desmesurada de franquícies, hotels i pisos turístics «desregulats» per plataformes com AirBnb. Els sous dels grecs segueixen baixant i les retallades als serveis socials van empitjorant les seues condicions de vida. En aquests context, resulta imprescindible el sorgiment d'una resistència urbana contra la privatització sistemàtica de l'espai públic. A *Exarcheia*, s'han alliberat espais per crear parcs públics, centres socials i habitatges dignes per a les veïnes, i durant el darrer any, també per a les refugiades. Tots aquests projectes necessiten de l'acció col·lectiva auto organitzada per al seu funcionament. Com diu David Harvey, el dret a la ciutat és més que la llibertat individual d'accedir als recursos urbans, es tracta del dret a canviar-nos a nosaltres mateixos canviant la ciutat (Harvey, D. 2012) Suposa un dret comú abans que individual, ja que aquesta transformació depèn de l'exercici del poder col·lectiu.

A diferència del sistema financer, els moviments urbans d'oposició a la urbanització neoliberal no es troben estretament relacionats en el context internacional. Esdevenen lluites aïllades contra diferents institucions, empreses o persones individuals. Tot i així, en un context més ampli on el capital global i les empreses transnacionals van prenent poder als estats i als ciutadans, les lluites urbanes per la recuperació dels espais públics haurien d'estar connectades i d'esdevenir d'interès global. La lluita en contra de la massificació i l'alta contaminació de les ciutats xineses hauria de ser la mateixa que la dels ciutadans brasilers en contra de la inversió en grans esdeveniments que tan sols beneficien al turista, i també haurien d'estar unides a les lluites veïnals en contra dels desnonaments, amb plataformes com la PAH, o amb els moviments d'arreu que s'oposen a la turistificació de les ciutats, com la plataforma «Barcelona no està en venda».

La comunicació a través d'internet, com s'ha dit més amunt, ha suposat un gran canvi en l'organització transnacional, però tot i així fa falta molta més implicació i consciència social per part de totes les veïnes de totes les ciutats d'arreu, per fer front a les desigualtats i a l'elitització dels nostres carrers i ciutats. Els moviments socials urbans són una part vital de la lluita

anticapitalista. En el grau en que aquests moviments socials comencin a pensar no sol en lluites aïllades, com la solidaritat amb les migrants, l'antigentrificació, lluites en torn a l'educació, la salut o els espais públics, i comencin a concebre la ciutat com un tot, mostraran el seu veritable potencial transformador. Així doncs, els ciutadans volen esdevenir partícips i decidir sobre com volen que siguin les ciutats i els modes de vida que s'hi desenvolupen. Exigeixen el dret de governar-se, en benefici de tots. Aquest exercici de governança però, no es pot dur a terme sense una radical descentralització de la capacitat de decisió dels ciutadans, del poder. Es tracta de que els ciutadans esdevinguin políticament actius, que estiguin degudament informats i que es preocupin per canviar allò que no els agrada o que no els beneficia. Per a dur a terme aquests procés, es fa inevitable en primer lloc la descentralització institucional, que comporta la disgregació del poder central i la creació d'institucions polítiques, centres veïnals, associacions cíviques i socials, comitès de barri, consells, juntes consultives i administratives, entitats socials i tot tipus d'agrupacions per l'estil. S'haurien de crear institucions socials de democràcia directa i participativa, formades per assemblees de ciutadans, institucions que en cap cas serien immutables, totes serien objecte de millora. Naixerien nous espais públics, noves infraestructures i produccions econòmiques locals. També seria interessant analitzar la tesis d'autors com Murray Bookchin que defensen, a més d'una descentralització institucional, una descentralització geogràfica, per tal de recuperar l'equilibri entre la ciutat i el camp, entre la vida social i la biosfera (Bookchin, H. 1921). Però això ja seria una altra temàtica d'estudi, encara que també molt lligada a les lluites dels moviments anticapitalistes.

En definitiva, es voldria proposar un tipus d'organització social que busca abastar tant la problemàtica de la integració social de les refugiades i les migrants com els conflictes urbans que el capitalisme global genera. Aquest model organitzatiu té aspiracions internacionalistes, i es basa en els principis de l'ecologia social, que afirma que existeix una relació holística entre tots els sers naturals, i que per tant, l'ordre natural no necessita autoritats ni comandament centralitzat sinó descentralitzat i en xarxes. Això significa que la naturalesa s'autoregula i que, d'igual manera, poden organitzar-se les societats humanes.

VI. Bibliografía

- Afouxendinis, A. (2006) Urban Social Movements in Southern European Cities. Athens

- Alastair N. Orla Muldoon (2017) «It's just heartbreaking»: Doing inclusive political solidarity or ambivalent paternalism through sympathetic discourse. University of Limerik

- Amnesty International (2017) A Blueprint for Despair. Human Rights impact of the EU-Turkey deal.

- Amparán, A.(1991) Sociedad Civil y Estado en Hegel i Marx. Universidad Autónoma Metropolitana Iztapalapa. Ciudad de México.

- Arampatzi, A, Nicholls W.J. (2017) The urban roots of anti-neoliberal social movements: the case of Athens,Greece. University of Amsterdam

- Arampatzi, A (2016) Tha spatiality of counter-austerity politics in Athens, Greece: Emergent urban solidarity

- Bakunin, M (1882) Dios y el Estado

- Bent Flyvbjerg (2000) Habermas y Foucault: ¿pensadores de la sociedad civil?

- Brenner, M.(2004) New State Spaces: Urban Governance, and the Rescaling of the Statehood. Ed. Oxford

- Bookchin, H (1921) The Ecology of Freedom

- Chandhoke, N. (2004) The limits of Global Civil Society

- Chandler, D. (2002) Constructing Global Civil Society. Morality and power in international relations.

- Cohen, J. Arato A. (1994) Civil Society and Political Theory

- Daskalaki, M.(2017) Alternative organizing in times of crisis: Resistance assemblages and socio-spatial solidarity

- Esteban, I, M (2010) La desobediencia civil: aportes desde Bobbio, Habermas i Arendt. Revista CONfines. Tecnológico de Monterrey

- Fassin, D.(2015) La economía moral del asilo. Reflexiones críticas sobre la «crisis de refugiados» del 2015 en Europa.

- Funke, P. (2013) Global Justice Movement. University of South Florida.

- Harvey, D (2012) Ciudades Rebeldes: del derecho a la ciudad a la revolución urbana.

- James, M.(1998) Gramsci's Political Analysis: A Critical Introduction. Palgrave Macmillan

- Lewis, D (2001) Civil Society in non-Western contexts: Reflections on the «usefulness» of a concept

- Moghadam, V (2012) Globalization and Social Movements: Islamism, Feminism, and the Global Justice Movement

- Natera, A. (2005) La gobernanza como modo emergente de gobierno y gestión pública

- Pianta, M. (2001), 'Parallel Summits of Global Civil Society', Oxford University Press, Oxford

- Pinata M, i Maccheti R(2007) The Global Justice Movements. The transnational dimension

- Ros, J.M.(2008) Sociedad Civil y religión en A. De Tocqueville. Universidad Jaume I. Castelló

- Smith J, Plummer, S.(2016) Transnational social movements and changing organizational fields in the late twentieth and early twenty-first centuries.

- Tessa Brannan (2003) From «antipolitics» to «anti-politics»: What became of east european civil society? Development Studies Institute. UK.

- Thoreau, H, D (1848) Sobre el deber de la desobediencia civil

- Turner, S. (1998) Global Civil Society, Anarchy and Governance: Assessing an Emerging Paradigm

- Turner, S. (1998) Global Civil Society, Anarchy, and Governance: Assessing an Emerging Paradigm," *Journal of Peace Research*, ed. Mervyn Frost

VII. Annexos

Entrevista Helena Gotwald. 28/03/2017

Good morning Helena, and thank you for answering this interview. First of all I wanna you to introduce a little bit yourself. Why you decide to come Greece to volunteer?

Well, thank you for being interested in our project. I'm Helena from Germany and I'm 21. I was in Hamburg working with one project, also like independent and self organized, to help the refugees who were arriving to our country. In the wake of this, we got in contact with some movements and projects here in Athens and we decided to home here. Initially I wanted to stay for like one and a half month, and now it's been like five..

What were you doing before coming here? (Studying, working..)

I finish my high school and I was not sure about what to do. I just found this project and I decided to get involved on that. I'm learning a lot about many things.

Nice! That's better than any university! Now if you want we are gonna talk about City Plaza. When and how was the project born? How did you get this space, and what was the reasons?

Well, some of the reasons was the implementation of the ten point plan from Frontex, the EU-Turkey deal of shame, and also the eviction of Victoria Square just near here. Victoria Square was an important and strong point of the migrant movement. Seeing that the situation was getting desperate, in the begging of 2016, to fight against the conditions of the inhuman camps and wanting to get organized in solidarity with the refugees, groups of local activist, european volunteers and refugees started creating a quite good network. Many squatting projects were growing in Exarcheia, but there were also many fears of eviction by the police. Finally, some of the members of the hunger strike in *Elliniko* in 2015 and local activists, decided to take down the door and enter to City Plaza Hotel. It's just in the center of the city, and it was constructed because of the Olympics in 2004. In 2009 the owner company went in bankrupt and it was empty for years. It was necessary a huge work of rehabilitation, but now as you can see this place is amazing; Is an example of real solidarity with the migrants, without state compensations, only run by personal donations and self organized by the hosts.

How many people host and where they come from?

Now I think there are like 380 hosts living here, from many countries, Syria, Iraq, Afghanistan, Iran, Kurdistan, Palestine, Pakistan.. Almost the half of the people are kids, and we have more women than men. At the moment we are living here also like 20 volunteers, most of them from Europe. It's important for all of us this part of the volunteers here because we really want to promote the multicultural exchange and horizontal organization with them. We don't decide nothing.

What are the characteristics of the building?

Well the building have 7 floors and 92 rooms, most of the rooms have they own bathroom and we also have a place for washing machines. In the first floor, we have a big living space of lounge with a free coffee house. In the second floor we have a women space and we also have some school classes and activity places for the kids, a clinic, a barber shop and a huge Kitchen to feed everybody.

How you decide who can came in and who can't?

That's a very difficult question, it's always a hard decision. We don't really want to have like a catalog of criteria. We don't want to do like other places where for example single men are not allowed, or whatever. Because everybody needs a shelter, everybody deserves the shelter. So we don't wanna have this specific catalog but of course we all have to decide. We take in count a lot the vulnerability. Last week two families came and both asked for a room. There where only one room left, and we decided to let one of them in because the mother was pregnant, unless the other family where three kids. As I've said, it's always a hard decision. Also it depends of the hole situation of the building because we always try to keep a balance.

What are the main daily activities going on here?

Well, one of the basic services is the three times a day meal for everybody. So we have breakfast, and lunch and dinner are always warm. It takes a lot of work. Also the coffee house is open during the day and you can take some tea or biscuits. The info desk is also opened all day for requirements or what ever. We also have some fixed classes for adults and for children, specially languages. Right now we have english, greek, german and also spanish classes. We also have an artist who is doing music and art classes for the kids. Many different activities with the kids are going on daily, like going to a hike, or playing some games, drawing, etc. Two of the residents run the barber shop, and we also have the security team at nights. Also some

days, specially the weekend we have some activities going on in the living space, like concerts, talks or spectacles.

How do you organize all this tasks?

We try to be as self organized as possible, and we also want to keep all the work fields open, we have an open shift list here and everybody can join. Well, everyone living in the building has at least, one fix shift per week in the kitchen or in the cleaning team. There are also like three or four volunteers in the kitchen. Young people often get more involve with the organization. We have three week meetings, like assemblies, open for everyone, where we have translators and we discuss the everyday stuff, we make the list to *Elleniko*, and ask for their needs. Also every monday at 7 we have the coordination meeting, it's frequented by people who work here together constantly and who are interested on making political and structural decisions. We also have the House Assembly that it's every two weeks, to get the all the people here, or as much as possible. There we discuss all the global topics, whatever is happening. We see if we have some problem, is there's tensions somewhere. Most of the tension situations where cases of people who have the shift don't show up and stuff like this, like in all the community environments. Also if we want to start some project, or if somebody has any idea of how to run better.

How is all this financed?

We don't accept any state support. We get many material donation from many places, from everyone who wants to donate, and also from some organizations but not from big NGO's or thinks like that.

Then, we finance the rest over donations we got from different campaigns, the most successful is the german campaign "The Best Hotel in Europe". We got a lot of money from there, because it was already in that work before. Also we have many solidarity parties and events going on in Canada, in the States and around Europe, some of them old volunteers who came here before, we have a quiet huge network of support right now. Last month an artist made an exhibition in London and we got some money from there. We had to find a lot of different resources to cover the constant expenses.

What are, from your view, the strengths and weakness points of the project?

In general, I think this is one of the bests conditions accommodations in Athens, and also one of the bests in Greece, probably, and in one hand this is very very good. But in the other hand, we also have a huge waiting list and some times it becomes to some struggle, we have about

2.000 names in that list. Also I think a good point is that we are more open to journalism and for publicity work than other projects, it's because we think that it's important to let the people know what we are doing, and for them to see us like a political project, not only an association or like this. We always try to connect what we are doing here with other struggles and fights, we want to make this visible, to show that this is working, that that can be part of the solution. We want to show that it's not about missing solutions that the governments are hosting refugees in a terrible way, it's about political decisions everyday, it's about building new ways to get united and organized.

Talking now about the weakness, we have a lot of international solidarity activist, in one hand it helps to spread the projects and to have a multicultural view, but in the same time, it makes difficulties to organize the daily activities because we only have a few people who is staying here for a long time. So this volunteers sometimes can't get really involve on this and I think this is not good, specially for the children, if every two weeks change the people who they are working with.

Do you collaborate with other squats or other organizations?

Yes, we collaborate usually with other projects working on the same of us. For example, we work with the civil society organizations in Kypsely. They have a neighborhood network that gives things to people who need it, not only refugees but homeless and low income families. Sometimes they ask here for something they need. Last week for example we had here many toys from a germany donation and we gave them practically all.

We also work together with the *squat Notaara*. We have a similar ideological thought, and we make together in making political struggle and social diffusion, even in the streets or in social media. Each squat have they own organization, but for example we are all together to fight against evictions for example, or against fascist attacks.

As you know, last week two squat were evicted here in *Exarcheia*. Why do you think that exists this criminalization of this type of class solidarity?

Well, in general, I think the punishment is because they are afraid of us. They see that there's a movement of civil society who focus and point out the points where the governments are failing at the moment or where the governments don't want to work at the moment, so we stand in a political thought against the governments; because we are saying that how they host and feed refugees is wrong and they are accepting no reasons, there's no dialogue at all between them and the civil society, even refugees or locals. European governments are following a

racist ideology and we have to be united against that. Even with the Greek government, Syriza, that was a “left” party, but that’s not anymore.

And about this two squats that were evicted, one of them was an anarchist squat, and the other one was a quite new one, it was opened like two weeks before. The first one I would say that they want to put pressure to the anarchist movement. And for the other one maybe is because they think like okay, you can not squat around, wherever you want, and they stop like new squats, but it can also be like the first step to start closing more squats... I don't know.

Have you you felt this repression here in City Plaza?

So, for sure, it was a huge discussion, a huge issue here, also for a lot of residents here who were kind of afraid because there are a lot of rumors and a lot of wrong information. In the beginning it was hard to make the people feel safe here, because since the first day we know that we are not here legally, and we know that there is danger of eviction, but for the moment we don't think that there's not gonna happen in the next days or weeks.

And finally, do you think that this project will take a long time?

I hope so! I'm not sure about how long we can keep this building but I think also afterwards this project will exist, we will continue the fight in one way or another. And also I think that the networks that we build here will stay strong and there are a lot of thing that I think they are gonna remain for a long time. Not only to face this refugee crisis, but also to take part of the political struggle of fighting capitalism.

Entrevista Lluís Elias. 16/03/2017

Bona tarda, i gràcies per accedir a respondre l'entrevista. Primer que tot m'agradaria que et presentessis una mica a tu mateix i que m'expliquessis per que vas decidir venir a fer de voluntari a Grècia.

Em dic Lluís Elias i soc periodista a l'atur. Durant l'any passat vaig estar vivint a Lisboa amb dues companyes gregues. Elles havien estat d'activistes a Lesbos i també estaven molt implicades amb els moviments socials d'Atenes. Arran de que m'expliquessin les seues experiències, i en part també per l'interès personal que ja tenia, vaig decidir viatjar cap a Grècia i intentar col·laborar amb el màxim que pugues. Inicialment venia per un parell de mesos, i m'hi he acabat quedant 6. La setmana que bé ja torno cap a Barcelona.

Entrant ara a parlar del projecte que alberga la *Jasmine School*. Quan i com va sorgir el projecte?

Jo no vaig estar des de l'inici. Quan vaig arribar a l'octubre la *Jasmine* ja estava en funcionament. Es va consolidar com a projecte a finals de setembre del 2016. El pati de l'edifici s'utilitzava des del juny per a dur a terme algunes activitats durant l'estiu per part de voluntàries espanyoles. A partir d'aquí, i arran de la contínua arribada de persones a la ciutat, es va veure la necessitat de la creació d'un projecte a llarg plaç. Van decidir constituir-se com a associació i començar a crear un espai de cooperació entre els residents i els voluntaris.

Quines son les característiques de l'edifici i com es va aconseguir?

L'edifici es una de les escoles més antigues d'Atenes. Li diuen la segona escola, perquè comenten que es la segona escola de la ciutat, amb més de cent anys d'antiguitat.

Consta de dues grans ales, amb quatre plantes cada una, i un gran pati que les connecta.

Es va trencar l'estructura d'escola, i es van rehabilitar les aules per a formar habitacions. Al ser un espai tant antic, tot i els previs arranjaments, les condicions de l'edifici no son les millors. S'hagués tingut que portar a terme una rehabilitació de l'edifici al complet, però no hi havia ni temps ni diners, així que s'intenta tirar amb el que es té.

Al març del 2016 es va okupar l'edifici que allotja el projecte *Notaara*. Un mes més tard, a l'abril, s'entra al *City Plaza*. Arran de la necessitat urgent, es va començar a alliberar més espais durant els mesos següents amb el recolzament sempre dels activistes locals, com va ser el cas de la *Jasmine*.

Quanta gent, mes o menys, allotja l'edifici? De quines nacionalitats?

La majoria de residents, un 80% son de Síria, tot i que també hi ha gent d'Afganistan, del Kurdistan i d'Iraq. Ells mateixos gestionen l'espai, així que ells mateixos també decideixen qui entra i qui no.

Referent al nombre de residents, han arribat a ser fins a 300. Però en funció de l'època i en funció del període, han sigut 150 o 200.

Quines activitats es duen a terme a l'edifici?

Refugio Atenas s'encarrega de servir l'esmorzar cada dia, i de les classes per a nens i també per adults. Hi ha una petita clínica, diguéssim de primers auxilis, on es fan cures i s'atenen urgències que no son greus, perquè sinó ja s'ha d'anar a l'hospital, on ja hem acompanyat a algunes persones. El *Legal Team* també ve tot sovint i dona informació, atén requeriments,

ajuda en definitiva a fer més àgils els processos legals dels refugiats. Apart de les classes, organitzem tota mena d'activitats per als nens diàries. Avui per exemple, hem pintat unes samarretes i s'ho han passat genial, altres dies anem al pac...una part molt important crec que es el mateix acompanyament humà, tant per a nens com per a tota la comunitat. També s'organitza el «meeting women», una reunió de dones setmanal on fan classes de yoga, cusen o ballen juntes.

I després també s'organitzen activitats puntuals, com ho serà el concert del Jaume Barri la setmana que ve.

Com s'organitzen totes aquestes activitats?

Per una banda, les mateixes residents s'autogestionen les tasques de cuina, de neteja i de distribució d'espais i de materials. Nosaltres no ens hi posem. L'ideal, es que existís una assemblea de residents on ells mateixos es coordinessin, però després de l'estiu i al veure que no funcionava es va deixar de fer. Normalment totes les *squats* si que prenen les decisions de manera assembleària, però la *Jasmine* es una mica especial. Ells s'organitzen normalment a dit, o amb diferenciats rols de gènere per a cada tasca. Creiem que també es una forma de trencar els paternalismes, si es volen organitzar així perquè ells ho han decidit, doncs perfecte, tampoc creiem que nosaltres haguem «d'obligar-los» a organitzar-se de la manera que nosaltres creiem millor.

Per l'altra part, Refugio Atenas que s'encarrega de coordinar la resta d'activitats, si que s'organitza horitzontalment, sense jerarquies i de manera assembleària, cada equip de treball té els seus *meetings*.

Després hi ha serveis, com els que ofereixen l'equip de suport legal, que es coordina amb la resta de *squats*. Existeix una coordinadora de *squats* format per representats de cada edifici, que es reuneix un cop per setmana si no recordo malament, per tractar temes en comú. Cada *squat* funciona de manera bastant autònoma, ja que cada una està formada per diferents grups amb diferents ideologies i diferents interessos, però si que hi ha aquesta reunió setmanal on es coordinen algunes activitats. Hi ha temes que son més susceptibles de ser coordinats, com per exemple el tema educacional. Hi ha un equip de treball que es diu *Edusquat*, que han tractat de fer un programa d'estudis entre totes les *squats* per tal de repartir-se el professorat i les aules. També hi ha un grup de clínica i salut que sí que es coordina amb la resta de *squats*.

Com es finança el projecte?

Bueno, la *Jasmine* en general (que a ells els hi agrada dir-se la segona escola, ja que *Jasmine School* li van posar uns voluntaris que van venir a l'estiu) no rep cap tipus de finançament, simplement es va alliberar l'espai, i es reben subministraments de menjar, material i roba d'*Elliniko*. Refugio Atenas si que accepta donacions a través de transferència bancària, o mitjançant el sistema Teaming de micro-donacions, sempre amb la voluntat de mantenir la independència política. Però en definitiva es un projecte que no rep tan finançament com el *City Plaza*, o *Khora*.

Segons el teu parer, quins són els punts fort i dèbils del projecte?

Bueno per mi l'espai es a la vegada un punt fort i un dèbil. El gran pati que hi ha ens permet organitzar moltes activitats a l'aire lliure per als nens, cosa que en altres espais no es pot fer, però a la vegada, tenint en compte que es un edifici molt antic, les instal·lacions elèctriques i de canonades són bastant precàries. Per 300 persones tenir només 3 o 4 lavabos oberts doncs suposa un problema. A l'hora d'alliberar un edifici, crec que s'hauria de tenir en compte en quines condicions es troba i si es podria fer realment habitable. Es va mirar però sortia molt car i era inassumible, encara que es van fent petites reformes.

Com a punts forts, jo destacaria que al final es un projecte que el porten ells mateixos, independentment de com s'organitzin, i de les baralles internes que puguin derivar-se dels rols de poder. Ho poden gestionar millor o pitjor, però es la seua manera. I al fi i a la cap també es una manera de trencar els esquemes i de dur a terme altres formes organitzatives. Altes *squats* són molt reglats amb el tema d'assemblees i coordinació i es crea una dependència molt gran i hi ha una creació de rols molt gran entre voluntaris i persones residents. Llavors penso que també està bé trencar una mica aquest model i que vagin sorgint noves maneres de fer. Al final els voluntaris estem aquí per recolzar-los i acompanyar-los, no s'ens ha d'oblidar.

Com ja saps, la setmana passada dues *squats* , una de les quals allotjava a diverses famílies refugiades, van ser desallotjades. Quina es la teua opinió al respecte? Per què creus que el govern grec s'esforça en criminalitzar aquests projectes solidaris autogestionats?

Doncs la veritat que el tema em va tocar bastant a prop. A l'espai on nosaltres estàvem treballant, la *Jasmine*, arran de les tensions i disputes internes, molts dels residents van decidir que volien okupar un espai millor habitat i amb millors condicions. D'aquesta manera, amb ajuda de grups locals, van entrar a habitar l'antic edifici de Creu Roja, que era un antic centre

de donacions de sang. Aquest edifici quedava a una mançana de la *Jasmine*, i amb una setmana unes 150 persones es van traslladar al nou edifici. Al cap de dues setmanes, ens truquen les famílies a les 5 del matí, dient-nos que els estaven desallotjant, que els feien fora i que els estaven portant amb busos a algun lloc que no sabien ben bé on era.. Vam anar corrent cap allí, i ja ens vam trobar l'edifici acordonat per la policia i tots els objectes personals dels residents en grans containers just al davant de l'edifici. Ens van enviar la ubicació i es trobaven al centre de detenció d'immigrants *Petroralli*, a mitja hora d'Atenes. Ells ens havien dit que la policia havia arribat sense previ avís i que no hi havia hagut cap notificació, cosa que al final s'ha sabut que era fals. Si que havia hagut notificació de desallotjament, algunes de les persones ho sabien, però no ho van voler difondre perquè es pensaven que no passaria i no volien crear pànic. Llavors clar, a vegades ens trobem amb aquesta complexitat, que nosaltres en un principi amb advocats i tal vam anar al centre de detenció a al·legar i ens donem compte que no era tal com ens havien dit. Tot i això, els van retenir al *Petroralli* durant 24h, separant-los entre les persones documentades, que havien fet constar la seua arribada a Grècia, normalment a través de la *fingerprint* que els fan quan arriben a les illes, i les persones que no s'havien registrat, indocumentades. Als que tenien el registre, que eren la gran majoria, ja que abans d'estar a l'edifici de la Creu Roja i de la *Jasmine* ja havien estat en camps, els van deixar anar. A la resta, els van portar a camps o a altres centres de detenció on començarien els processos d'identificació i registre. Aquestes persones que havien arribat il·legalment a Atenes, clarament tenien la intenció de marxar de Grècia el més aviat possible, també de manera il·legal, tot sovint a través de les màfies, que això ja es un altre tema. Valoració dels fets en general, doncs molt brut. Per les formes, per el qui. Es a dir que sigui Creu Roja qui insti a desallotjar aquest espai en el que habitaven 150 persones necessitades, quan en teoria es una organització que vetlla pels drets humans i que hauria d'estar per això. No son les formes. Encara que al·leguessin que volien crear un centre d'acollida per a menors no acompanyats. De les maneres de la policia tampoc es pot dir res de bo, són com són. No s'ha d'obviar, per això, que tots aquests moviments i projectes es troben fora de la legalitat, encara que aquesta ens sembli més o menys justa. El fet de tenir un espai okupat que allotgi persones refugiades ens pot semblar molt bé com a resposta ciutadana, però realment si que es un fet que es susceptible de ser criminalitzat. I no es tracta només de l'allotjament de les refugiades, que ha portat a la ciutat a milers de persones, sinó que també es tracta de crear altres dinàmiques de relacions socials i de construir alternatives. No només és el sostre, sinó que s'està participant d'un moviment social i d'una activitat política. Llavors clar, son unes formes que van totalment en contra del que està establert,

en contra del seu model de ciutat, en contra de la integració dels migrants a les ciutats, en contra de l'alliberament d'espais, en contra, en definitiva, de qualsevol reacció autònoma.

Heu patit aquesta repressió a la *Jasmine School*? Està en perill de desallotjament?

Si. Ara totes les *squats* estan una mica en perill de desallotjament. De moment son rumors, de que a la llarga, la línia en la que vol treballar l'estat es reubicar a totes aquestes persones en camps, i anar tancant totes les *squats*. No serà fàcil, perquè hi ha barris amb més cohesió i resposta social que altres. Per exemple, *Exarcheia* es un barri bastant protegit, en el que la policia ho tindria molt difícil per desallotjar tots els edificis, però la *Jasmine*, i l'edifici de Creu Roja, es troben com a la perifèria del barri, i llavors poden ser mes vulnerables.

Entrevista Lucy Peschke 23/03/2017

Good afternoon Lucy, and thank you for answering this interview. First of all I wanna you to introduce a little bit yourself. Why you decide to come Greece to volunteer?

Well, I'm Lucy from Switzerland and I'm a teacher. I'm 28 now, next week 29. I've been always connected with the social movements of my town, and when the refugee crisis starts I was teaching kids in a little school. Seeing all the situation I felt that I could do something, so I leaved my job and come here because of a friend who was here already. We were working at first in Lesbos with *Skipchen* and in the self-organized camp Better Days for Moria.

Nice! Now talking about Khora, when and how was the project born? How did you get this space?

Well, Khora cooperative was created last spring by a group of international volunteers who met on Lesbos. When we came from Lesbos to Athens, we spend the summer providing many meals a day and running a shower block in Piraeus Port, the conditions there were horrible. It took to us more than three months to find and rent the eight-storey building that today host Khora Community. It's not about we are against squatting, even less if it's for hosting migrants, but the team choice was to form a cooperative, instead of a squat or a non-governmental organization. So we pay, with the donations, for staying in this building.

What are the main goals of the project?

We just thought that more than food and blankets, these people also needed a space to spend the day, to have some activities, to get informed, some place to socialize and to build social networks. Our main objective is social inclusion, there's no hierarchy here. It's not about international volunteers helping out refugees. We want everyone to get involved and we also want the refugees to build their own projects, with us acting as their facilitators by raising the necessary funds for example.

How many people come here daily and where they come from?

Well, I don't know exactly how many people comes daily, because everyday there's different activities, but for example we cook like 350 meals a day, including volunteers. This place is open for everybody and there's people who comes everyday for the classes or to have lunch, and then people who comes ones a month to the dentist for example. They come from many countries, like Syria, Iraq, Iran, Kurdistan, Afghanistan, Algeria, or Pakistan.

What are the main daily activities going on here?

One of the basic service in Khora is the food one, we serve a light breakfast from 10 and lunch from 1pm as well as a light evening meal for students in evening classes.

We also have downstairs the free shop and the workshop. In the free shop every body can take whatever they need, and in the workshop people have build furniture, etc for the building. In the ground floor we have the welcome area and the kids area, that that is a space for young children, most babies, to be while their parents are using the centre's services. The cafe space in the 3th floor is a big space where the people sit down, eat, relax, dink chai and socialise. This space is also used to host events, such the 6 months birthday party we have yesterday, or the Khora Cinema Club, we have also one stage for music performances... We also have language classes of Arabic, Greek, English, German and France for adults and children, run by qualified teachers from around.

One important part of the project is also the Dentistry, that provides free dental care, made available through donated time from skilled Dentists in Athens. We now have two dental chairs and have partnered with D4R (Dentists 4 Refugees) who have committed to support our dental practice until February 2018. We also provide legal support and the users of the building can schedule in appointments to discuss their cases and receive the necessary support. We also have a library and a computers room, and an amazing music room with some instruments, a space for experienced and beginner musicians.

How do you organize all this activities?

Well at the beginning it was quite challenging. Now we are registered as a Greek co-operative. During the firsts weeks we hold meetings for hours everyday, managing with the bureaucratic stuff and tax offices. All this process was necessary to set the basis of the project and keep going. From that moment we invite everybody to join the coordination groups of all the different activities and projects going on here. Every working group have their own meetings that organize separate aspects of the project who feed into a weekly assembly. Also all the volunteers we are in constant contact to try to solve the day to day things and problems. We have the open meeting every two weeks, where everybody can take part. We try to make sure that many multilingual persons work in the different activities to arrive to everybody. And for the logistical and financial organization, the volunteers who stay for an extended period of time, like Becca, are usually with their computers working, sharing in the social media, looking for grants and donations that help finance the project.

How is all this financed?

Well since the first day we refuse however to receive any support from the local authorities. We accept money from some organizations, but none of the groups that donate to us impose criteria on how we develop the project or spend the money. Some of the biggest grants were received by the "Help Refugees" and "Giving for a better future", humanitarian organizations, as well as volunteer led fundraising groups like "Thighs of Steel", the UK based volunteers who cycled from London to Athens just in six weeks and raised 50.000 euros. In our web page we have the name of all the different groups who have supported us.

What are, from your view, the strengths and weakness points of the project?

For me, one of the incredible things of the project is all self organized social network that we are building here. People from around, refugees, volunteers, and also the neighbors are working together to maintain Khora's life, to help to each other and to vindicate us against the migration policies of the European Union. I think this network will last for time and it won't finish in this project. I think also that all the communication team It's a potentiality for us, to let the people around know what we are doing here, that there's another ways to do the things. Also I think that being a group of people with different political ideologies and religious and cultural backgrounds makes us a diverse group but united for a common goal. As we are a cooperative and we pay rent, we are not afraid about possible evictions, like many others squats or social centers in Exarcheia, and that's a strong point. Obviously we stand in solidarity with all the squats in the neighbourhood and in opposition to the continued refusal of the state to grant

refugees their rights and allow them access to safe living conditions. So the project also have a political position and we're trying to defend the rights of everyone from anyplace anytime.

Do you collaborate with other squats or other organizations?

Well, all the *squats* are quite autonomous, and as we are not a *squad*, not many things are coordinated with them. The Legal Support Team that works here in *Khora* is also working in many others *squats* and camps. We collaborate with many organizations, the most of all to raise funds and keep the project alive, even in Greece and around Europe.

And finally, do you think that this project will take a long time?

I hope that soon our job here will be useless. To be realistic, I think that many of these people will stay in Greece for a long time, even for ever, and the strong crisis will take at least two or three years more.

Entrevista S.C. 3/04/2017

Buenos días, y muchas gracias por acceder a la entrevista. Primero que todo, me gustaría que te presentaras un poco a ti misma, qué estabas haciendo antes de venir de voluntaria? Por qué decidiste venir a Grecia? Cuanto tiempo llevas aquí?

Nací en Pamplona y vivo en Vitoria, aunque llevo cuatro meses aquí en Atenas. Mi nombre legal es Uriñe, aunque me llaman S.C., un apodo que me pusieron unos amigos franceses. Soy auxiliar de clínica, auxiliar forestal, jardinera... Nunca había querido venir a Atenas, y nunca había querido estar tan involucrada en este tema, pero se me cruzaron varias cosas el año pasado. Por una parte tenía varios amigos implicados y por otro lado me enteré de la historia de Natasha, una chica trans pakistaní que había llegado a Atenas. Eran unos de los 21 casos vulnerables que iban a llegar en el primer viaje a Madrid, pero al final se cayó de la lista. Yo la conocí y como mujer trans me sensibilicé mucho con su historia. Con todo eso más mi situación personal, decidí venirme para Grecia indefinidamente con la intención de ayudar en lo que se pueda.

Con que organizaciones o proyectos has colaborado por el momento?

Vine por libre, como voluntaria independiente. En un principio contacté con SOS Refugiados. Durante las primeras semanas decidí venir a ayudar en el almacén de *Elliniko* donde todavía

sigo colaborando con los repartos todas las mañanas, tanto a los *squats* como a Lesbos, Chios, y a algunos campos próximos a Atenas. A partir de ahí, y cuando ya me fui familiarizando más con la situación y conociendo gente, empecé a hacer algunos arreglos y chapuzas en los *squats*, buscando el colaborar con las refugiadas. Siempre he tenido claro que cualquier cosa yo la hago con ellas o no la hago. Yo no vine aquí a limpiar y a arreglar sus cosas sin más, nada de asistencialismo. Debemos trabajar todas juntas. A raíz de esos pequeños arreglos me involucré en la asamblea de *Kanigos*, una de las *squats* en el barrio de Exarcheia.

Durante mi estancia en Lesbos, estuve trabajando con No Borders, que se encargaban de la vigilancia de la playa, así como de prestar colaboración en la *squat* de la isla. En Chios colaboro con la organización Chios Eastern Shore Response Team, también en tareas de salvamento y primera atención.

Centrándonos ahora en SOS Refugiados, me podrías explicar cómo surgió el proyecto, como conseguisteis que os cedieran el edificio?

Aquí en el almacén de Elliniko se han juntado dos proyectos. Por una parte la organización griega Pampiraki, que ellos trabajaban desde hace tiempo con las personas sin hogar. Cuando el puerto de Pireos se empezó a llenar de gente que llegaba de las islas, decidieron que tenían que ampliar su campo de actuación y empezaron a repartir bolsas de comida fresca en el campo improvisado que surgió al lado del puerto. Esta organización entró en contacto con Patricia, la impulsora de SOS Refugiados, quién también había estado anteriormente en las islas, haciendo tareas de salvamento, etc. Cuando se cerró el campo del puerto, y con él el almacén que había allí, el ayuntamiento de Atenas cedió el estadio de baloncesto construido para las Olimpiadas de 2004 y que desde entonces estaba inutilizado a estas dos organizaciones (Pampiraki y SOS Refugiados) que desde entonces trabajan conjuntamente.

Cuánto tiempo lleva en marcha Elliniko?

Yo creo que hace un poco más de un año. El Gobierno nos dijo que al menos hasta junio podíamos seguir aquí, aunque yo creo que esto va para largo...

Cuáles son las principales líneas de actuación, los objetivos de SOS Refugiados?

SOS Refugiados ha realizado muchas campañas de recogida de material, ropa y comida que ha llegado y sigue llegando desde España. Se deben coordinar los envíos de los camiones, recoger y descargar la mercancía, clasificarla y organizarla. Por ejemplo con la ropa, lo

clasificamos entre ropa de invierno, verano, por edades, zapatos, etc, o con la comida debemos chequear porque hay algunas cosas caducadas, o que llevan cerdo y así.

Desde el almacén se está llevando a cabo una labor de reparto de alimentos y ropa a todos los *squats* de Atenas. También colaboramos con gente de otros campos, organizaciones y almacenes que contactan con nosotros y hacemos llegar los pedidos.

Van saliendo todas estas cosas del almacén? Crees que la organización es efectiva?

A veces llega muchísimo más de lo que se puede sacar y a veces llega tarde. La gente, con la mejor intención del mundo, sigue donando ropa y ahora por ejemplo tenemos ropa yo creo que para abastecer a todos los campos de Grecia. La comida sí que va saliendo mucho, lo que más se necesita es comida y dinero. Dinero sobre todo para poder seguir haciendo repartos de comida fresca, verdura, frutas, huevos, que es lo que no podemos almacenar y se tiene que ir comprando al día, en según qué mercados y tiendas de aquí que nos conocen y nos hacen precios especiales. Mucha gente desconfía en donar dinero porque tienen experiencias con ONG's de falta de transparencia, de impacto real. Pero es una parte imprescindible para el seguimiento de los repartos de comida fresca.

Cómo os hacen los pedidos y los hacéis llegar a los *squats*?

Cada *squat*, que normalmente se organizan mediante asambleas, nos manda por lo menos un *email* por semana, con las distintas necesidades de ropa, zapatos y alimentos con las que se encuentran. También existe una vía comunicativa semanal a través de *WhatsApp* entre las *squats* y Elleniko para coordinar los envíos de productos frescos. Con los productos frescos normalmente no hay tanto problema en darles todo lo que piden porque es ir a la tienda, pasarles la lista y ellos mismos lo entregan en las *squats*. En el almacén hay veces que las donaciones no son periódicas, como por ejemplo en navidad que se retrasaron los envíos de donaciones, entonces no pudimos dar todo lo que se pedía, y tuvimos que repartir más o menos equitativamente. A veces la gestión es difícil.

Y más o menos funciona así, cada semana con la furgoneta hacemos los repartos a todos los *squats* y ellos mismos se organizan y lo distribuyen, en eso no nos metemos. Hay algunas organizaciones que tienen almacenes más pequeños que a veces también nos piden algo de ropa o alimentos, y lo vienen a buscar ellos mismos. Por su parte, Pampiraki también sigue haciendo repartos a gente sin techo o a familias con escasos recursos en Atenas.

Cómo se financia SOS Refugiados?

Todo el proyecto se financia a través de las donaciones que en su gran mayoría llegan del estado Español. Somos independientes políticamente y no recibimos subvenciones gubernamentales. Nos llegan muchas donaciones materiales, sobretodo en camiones. También nos llegan donaciones monetarias, que son muy importantes. También muchas veces son los propios voluntarios que llegan aquí con cierta cantidad de dinero proveniente de colectas o de eventos que han organizado en sus pueblos y ciudades.

Se analizan las necesidades más urgentes y se intenta hacer una distribución justa de los recursos. Las donaciones monetarias nos sirven sobre todo para proveer de productos frescos y de alguna cosa puntual pero necesaria, como lavadoras, arreglos de fontanería, electricidad, etc.

Colaboras con alguna de las grandes ONG's (Redd Cross, UNHCR...)? Qué opinas de su labor?

Yo aquí en Grecia, como no he estado en campos, más el de Souda, no he trabajado, ni he querido trabajar con grandes organizaciones.

Aunque parezca duro, creo que muchas de estas grandes organizaciones hacen bastante menos de lo que deberían hacer, o bastante menos de lo que venden que hacen. No pondría la mano en el fuego por ninguna de ellas. Si este invierno ha muerto gente en los campos, cuando el gobierno y UNCHR han dicho que estaba todo cubierto, habrá que mirar dónde ha estado el fallo. No basta con repartir mantas. No basta con decir "estamos aquí gestionando un campo". A estas organizaciones les llegan muchísimas donaciones, el problema es que a veces funcionan como empresas. Son super verticales, muy burocráticas y poco transparentes.

De hecho una de las reivindicaciones en las que coincidimos muchos asociaciones y organizaciones tanto de griegos, refugiados y/o voluntarios, ha sido en la propuesta de empezar a sacar a la gente de los campos, ponerla en pisos, o hacer tipo *squats*, y que el dinero que el gobierno recibe de Europa o que el dinero que Europa está dando a todas estas ONG's lo dé para el apoyo directo para rehabilitar estas casas y edificios. La idea es dejarlos de estigmatizar, que empiecen a vivir en casas, que habiten en las ciudades y se integren en la vida de éstas, por lo menos mientras estén aquí. Muchos de los campos están ahí perdidos en mitad de la nada, a 20 km del pueblo más cercano, en algunos no tienes ni transporte para llegar, otros tienes que andar una hora para llegar al autobús... los quieren completamente aislados, como si los quisieran esconder.

Como ya sabrás, la semana pasada la policía desalojó sin previo aviso dos *squats* aquí en Atenas; una de ellas alojaba varias familias refugiadas. Se perdieron objetos personales, documentos y algunas personas fueron retenidas. Otras tres *squats* más siguen bajo amenaza de desalojo. Porque crees que el gobierno griego está tratando de criminalizar este tipo de solidaridad directa?

Todo es un tema de poder. Todo lo que se hace desde aquí es con la colaboración del pueblo y al margen de las instituciones. Yo creo que esa es la parte que más odian los gobiernos, que el pueblo se organice al margen de ellos. Europa, el gobierno griego y las grandes organizaciones lo que quieren en definitiva es tenerlo todo bajo control. Aquí en Exarcheia viven unas 4.000 personas, 4.000 personas que se les escapan totalmente de control. Toda esta gente está organizada de una manera más o menos horizontal, sin jerarquías, sin autoridades, son proyectos basados en la auto organización y el empoderamiento de las refugiadas. Claro está que esto no les interesa, se les escapa del poder.

Referente al último *squat* que se desalojó, ese edificio era de la Cruz Roja. Creo que se deberían repasar sus estatutos y sus formas de actuación, tanto en Grecia como a nivel internacional. Cómo pudieron desalojar ese edificio a las cuatro de la mañana violentamente con policías por todos lados, en lugar de intentar trabajarlo de otra manera?

A pesar de todo esto, tengo claro que con el movimiento que hay aquí en Exarcheia, un desalojo significa otra ocupación.

Cuales dirías que son los puntos fuertes y los débiles de este conjunto de proyectos en las *squats*?

Lo que más me ha sorprendido positivamente de esta situación es la reacción del pueblo, que se ha organizado para ayudar en esta crisis humanitaria. En otras épocas y países, los movimientos sociales aunque denunciaran y se manifestaran, se quedaron parados viendo como UNHCR y otras grandes organizaciones montaban campos con millones de desplazados. En esta ocasión son las propias personas, el pueblo trabajador, el que se ha organizado junto con las refugiadas para exigir los derechos que todas nos merecemos. Han llegado muchísimos voluntarios, sobretodos europeos, que están dejándose aquí su tiempo y su dinero para sacar adelante todos estos proyectos basados en la auto gestión y en la auto organización. Se está creando conciencia. Resistencia y solidaridad no sólo par ayudar a las refugiadas, sino como herramienta y posición política. Queremos demostrar que hay diferentes maneras de hacer las cosas, que podemos prescindir de la nefasta gestión de Gobiernos y ONG's y que podemos crear nuestras propias estructuras organizativas.

Uno de los puntos débiles de todo este conjunto de proyectos es que para mi las diferentes luchas no están transversalizadas. Es decir, el movimiento anti desahucios debería estar trabajando con los refugiados para evitar los desahucios, toda la gente que estamos con las refugiadas tendríamos que estar también con los grupos griegos peleando en sus mismas políticas de resistencia frente al capitalismo, el heteropatriarcado... pero estamos muy divididos y cada grupo cree que lucha por una causa, cuando en realidad la raíz de todas las reivindicaciones es la misma. Hace falta unidad, toma de consciencia, y sobretodo la organización internacional de una resistencia seria, decidida a actuar y a desobedecer.

Entrevista Pavlos 27/03/2017

Good afternoon, and thank you so much for accepting this interview. First of all I wanna you to introduce yourself and to explain me what connection you have with the social movements in Athens.

Well, my name is Pavlos Antonopoulos, and actually I'm a teacher in a public secondary school here in Athens. I've been connected with the social movements in Greece since I was young. I started militating in the communist youth of Greece (KNE). Since then, I've been connected with some political parties from Antarsya, the Front of the Greek Anticapitalist Left. Nowadays, I'm working a lot with the syndicate of teachers and with the coordinator of groups of support for migrants and refugees.

How and when was born the group of support for the migrants and refugees? What are its main objective?

The Coordinator was created in key of class solidarity seeing that there were no public infrastructures to receive and assist the thousands of persons coming principally from the Aegean sea. Immediately we organize some of the syndicates from the base, most of them from education, and others, also student movements and civil society organizations.

Nobody is interested in the organization of refugees, and it's clear that they don't have the possibility to claim their rights in an organized way. This is one of the main reasons why we created the Coordinator: to help refugees organize and, together with them, claim for their rights, have common demonstrations, common strikes, etc. Like teachers, we also speak about that in the schools, we make talks and we spread the word.

On February of 2015, some of us went to Kobane, in Syria. Kobane is really close to the border with Turkey, where many people was trying to flee. That was the first big wave of refugees coming out from Syria. We went about 10 people, with a big truck full of clothes, food, everything what we could take with us. We stay for a week there. Of course, turkish police didn't let us enter to Kobane, but we stay like 300m near there. It was the period when YPG and YPJ thow away ISIS from Kobane. We went there to express our solidarity. We think that this is the hope, when the people resist and fight for their rights.

You may know that in Kobane, Rojava, this area they try something new. They are tying to build a new social organization, with a socialistic orientation.

We have many projects that we have started, but there's also some difficulties. In 2009, we went to Gaza while the zone was being bombed by Israel. We went there trough Egypt to contact with some people and some syndicates and to show them our solidarity and also we start the project of building a school there. This project had to be stopped because of the situation, the school was bombed. Also in 2015, we went to Donbass, in Ukraine. We went there also to speak to the people and organizations who fight against the fascist in Kiev. We had many points in common with them, and we like to make connections with other groups of people who thinks and who fight against the same things as us. Like to create a common fight.

How is the group financed?

We do not accept money from anybody, but only from the people, only donations. We don't accept money from the state, or from the EU. Just only the members and the people who wants to say.

What are the principal needs of the refugees when they arrive?

In the start, when refugees come, they need so many things. First they need the people.

People to stand with them, to support them, to take them to our houses.. Because they came from war, so we can't just leave them with some food or some clothes, you know, like christian charity. This is not humanity.

Also they need legal assistance, they deserve to know their rights and how can they deal with the relocation program, or the family reunification, or how they can ask for asylum, if they want it, what are the consequences of going by illegal ways etc..

How they express their needs? How they take decisions?

Many of the residents of the *squats* are self organized and they take they own decisions, but the big majority of the refugees they live in inhuman camps far from the cities, where little

organizations like our's can't enter, and it's really difficult to access and ask for needs. Many refugees have no voice, and we have to fight for them to have it.

Many big organizations make a clear difference between migrants and refugees. Why do you think it is? They have different rights when they arrive to Greece?

Yes, they do differences between different classes of refugees. For us there's no difference. They destroyed their countries economically or by the war, but all of them are just wanting some life opportunity. Also they have different rights. After the agreement between Turkey and the EU, they don't accept emigrants. It's difficult for them to apply for asylum, they return them back. Most of them coming from Africa, or from Afghanistan, Pakistan, Iraq, or Kurdistan. Many of them also stayed in the inhuman detention centers. The fact that they can not go Europe by a safe and legal way pushes them to find dangerous, risky and expensive ways.

Many greek people have host refugee families in their own home, and many others have been organizing activities, social centers or squats to help all this people. Do you think the most of the greeks are conscient about the situation? There's a huge movement around it?

At first, many greek people open their houses and stay in solidarity with all these people. They try to help as they can. But you also have to think about the economical and political circumstances of Greece. Many people can not pay their own rent or find a job. So even if we like to, we can not afford it at all. Many people is still in collaboration with many neighbor associations, or little organizations that are helping refugees, and also all the squatting movement in Exarcheia it's getting bigger and showing an alternative of accommodation.

Do you collaborate with some big NGO's like UNCHR, or Redd Cross? What you do think about their task?

We don't collaborate with big NGO's, they call themselves non-profit organizations, but they have benefit. They are not volunteers, they are workers. I mean we are not against the people who work in the NGO's, they work for a salary just like everybody. We are talking about the owners. Is the worst thing we could have. First. Why they take money from the EU? It is a state obligation to do these things, to give food, houses, medical assistance to the refugees, to deal with the asylum processes, etc. They are doing a big business of all this situation. We can not accept that. They don't really care about refugees; they speak to them like animals, like numbers. Anyway, we don't cooperate with them at all, we are against them from the beginning. They said for example that they were going to put 20 000 refugees in houses. And

only a little percentage is actually in houses. And many many examples...them, and the EU Governments are the direct responsables of all that camps of shame we have arround Greece.

What do you think about the EU-Turkey Deal?

This agreement is something out of human. Nobody can accept this. First, is against their rights. They are the responsables of the more of the 5.000 deaths in the Mediterranean sea. Also they are resposable of the auge of the smugglers. Turkey is definetly not a safe place to stay, ever for refugees or for anybody.

We have to fight against EU policies, go out from this. It's time to start destroying this imperialistic power. You know what is happening here, so we have all the right to speak about this. We can't go alone, we have to use all the strengths we have to fight against them. It's not about do a strike one time in two or three months, it's about keep fighting everyday, make presion always, keep putting forces together.